

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű, akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként háromszor.

Felelős szerkesztő:
KUN BÉLA.

Főmunkatárs:
SIPOS BÉLA.

Kiadóhivatal főnöke:
INCZE ZOLTÁN.

Előfizetési ár:

Egész évré 3 frt, félévre 1 frt 50 kr,
negyedévre 75 kr.

Egyetemi és akadémiai hallgatóknak. közép-
iskolai tanulóknak és önképzőköröknek egész
évre 2 frt, félévre 1 frt.
Egy szám ára: 10 krajcár.

Domokos ünnepély.

Mielőtt a márciusi nagy ünnep riadó öröme azaz hozná lázba szívünket s a félszázad letűntével újra felzendülő szent fogadást visszhangoznák a kollegiumnak százados falai: a Joghallgatók Önképző-körében csendesesen egy szerény ünnep készül, mely mindannyiunkra, kik csak e főiskola emelőin táplálkozunk, édes kötelességet ró, s a fátyolt oly tényekről lebbenti föl, melyeket a hosszú idő lezajlása miatt, talán már csak a kollegium messzi multba visszanyúló története őrizett meg a sárgult pergamenen.

Nem kevesebb, mint tizszázad előtti időről van szó s nem kisebb kincsről, mint édes hazai nyelvünkről s a most már megdönthetetlen alapon nyugvó jogakadémiánkról.

Száz évvel tekintve vissza a történelem kezdet nélküli csarnokába, a mult század alkonyán találjuk magunkat, abban a ködös esti szürkületben, melyre, hogy fog-e pirkadni hajnal valaha, csak a jó Isten gondviselő kegyelme tudhatta előre. A József németesítő törekvése, utóhatásában is mint lidércnyomás zsibbasztotta a nemzet életerejét, a latin tannyelv pedig a nemzeti érületnek minden irányban való megizmosodását állotta el leküzdhetetlennek látszó akadálylyal. Magyar szív, magyar lélek s mi e kettőből fakad önkénytelenül, lelkesedéssel, szent tüzzel és hévvel: a magyar érzés, a magyar gondolkodásmód, a nemzeti jelleg egy rég letűnt népnek ereklyéül hátrahagyott poros zubbonyát viselte, mely nem engedte, hogy a folyton fejlődő magyar szellem merészen, büszkén és szabadon kibontsa szárnyait. Az iskolának kopott padjain csak véletlenül hängzött egy-egy magyar ige, az ifju nemze-

déknek zsenge hajtásait idgen oltóággal próbálkozott nemesíteni az üdvözítő paedagógia,..... vala a latin nyelv a tudománynak egyedüli hivatalos szószólója, s a gyönyörűen csengő édes anyanyelv a szűk ablaku kunyhók zugaiban árválkodott, mint a magyar észjárásnak bárdolatlan, csenevész, mostoha gyermeke.....

Apostoloknak kellett lángszózáttal ajkukon, előállaniok, hogy a szunnyadó nemzeti önértetet fölgyujtsák, hogy magyar szívből csak magyar szó fakadjon a tudományok szentelt csarnokában is.

Ily apostolként, a nemzeti nyelv tántorithatlan harcosaként lépett föl a kálvinista Rómában Domokos Lajos a mult század végén. Kitűnő jogász, előbb városi főjegyző, majd főbíró s országgyűlési képviselő volt, szíve legkisebb dobbantáig igaz magyar hazafi, ki bámulatos akaraterélylyel, megtörhetetlen határozottsággal törtetett előre az uton, mely a magyarság teljes érvényrejuttatásának bérei fokára vezetett.

Fölszedte az utszéli virágot, szíve fölé tűzte, lelke hevével melengette, verejtéke harmatával öntözte s aztán szózatot zengett honfitársainak, rámutatott a szerény virágra, buzditott, lelkesített, hogy az életutra induló ifjuság kertjében is ez a virág legyen a legféltettebb, a legdrágább, ezt ápolják, nemesítsék s őrizték a mellőztetés, az elhagyatottság dermesztő fagyától a tudományok felkent hirdetői s a fogékony szívü ifju növendékek..... mert ezt a virágot messzi napkeletről hozták magokkal honfoglaló párdueos apáink s hagyták nemzedékről-nemzedékre, el nem hervadható örökségül.....

Igy lön az utszéli virág, a magyar nyelv, a debreceni főiskola legelső éke, büszkesége akkor, mikor hazánkban még sok helyen, lenn hagyták a

porban sinyleni, betegeskedni, elhagyottan.....
árván.....

Igy csendülhetett föl száz évvel ezelőtt e főiskolának szabad szellemtől átlengett falai között a pacsirta éneke, mint a közelgő verőfényes tavasz elbűvölő előjele. Igy lőn megpecsételve a szent szövetség, mely a magyar nyelvet e főiskolához, mint tápláló dajkához, elszakíthatatlanul hozzáfűzé... Igy mosolygott vissza a nap a múlt század alkonyán a komor fellegekre, melyeknek tovamorajló tömege foszladozva fölszakadt...

Ily eredményt vivott ki Debrecenben Domokos Lajos!

De még ennél is többet tett. Mintegy a jövőbe látván, kezdeményezett egy másik nagyszerű intézményt.

Lelkes ösztönzésére indult meg az alapvető munka, mely által ime egy évszázad alatt magyar hazánk első népességű jogakadémiája, protestáns talajon virágzott föl. Az ő érdeme, hogy az első jogtanár elfoglalta tanszékét a kollégium falai között, megnyitván buzgó sorozatát azon kiváló tanerőknek s nagy hazafiaknak, kik hirben, névben, dicsőségben a legmagasabb fokra juttatták az újszülött gyermekeket s a mai szerény, de annál nagyobb jelentőségű évszázados örömnöpp megülhetésére

vezérelék a tanítók és tanulók szeretetben össze forrott munkás seregét.

Im' ezekért kell ünnepelnünk! Meg kell állnunk az első nagyobb határkőnél, melyhez csak tíz évszázadnak fáradságos, sokszor tövissel és bózttal benőtt útján juthatánk, vissza kell pillantanunk, keresnünk kell a vezéresillagot, melynek jóságos fénye új erőt adott a sokszor kinos küzdelmekben lankadó munkásoknak, felgyújtván előttök a jobb jövő reménységét... s áldanunk kell az első magvetőt, ki élete javát áldozá az eszmékért, melyeknek évszázados diadalünnepére zendül ma az utódok ajkáról a hálaadó ének...

..... Szerény ünnepet készül ülni a Joghallgatók önképzőköre, de ime magasztos ünnepet, egyszerű, de hű munkásnak emlékezetét ujitja föl kinek, hogy munkáját méltányolni tudja a késő utókor is, a koszoru mutatja meg, melyet a hála babérleveléből kötözend akadémiánknak kegyeletes buzgósága.

Jelenjetelek hát meg mindannyian az ünnepélyen, kik a magyar tannyelv behozatala s a jogakadémia kezdete százéves fordulójánál méltónak találjátok az első uttörőt, hogy emlékének egy-egy babérlevelet szenteljetelek!

B.

TÁRCA.

Egy lánykának.

Miénk a percnék minden üdve, kéje,
Nekünk csendül a lomb között a dal...
Erdő-mező himes virága — éke,
Minden mienk — hisz szivünk fiatal!
Talán az ég is értünk oly mosolygó,
S reánk kacag milljó csillag szeme?
A lég oly balzsamos, az élet vonzó,
Nem sujthat még a sors szilaj keze?

Tündéri szép idő! te adsz a szivre
Erényt teremtő áldott meleget...
Sugarat te rája szórva-hintve,
Rózsát fakasztasz, neve: szeretet!
S míg a világ kufárkodik, veszekszik,
Hajszolva hitvány, földi érdeket:
Addig az ifju szive fölmelegszik...
Szeret, szeret... örökké csak — szeret!

A költő sziv...

A költő sziv csak egyszer,
De igazán szeret...
És tréfát üzni nem mer
Kacér leány veled.

Imádva őrzi képed,
És nem felejt soha...
Örül, hogy fájhat érted,
Hogy érted Golgotha!

S ha te kacagsz szerelmén,
Kacagsz a jaj felett:
Az kinjai keresztjén
Ott is... mindig szeret!

Acsay Lajos.

Az atheista jog.

Irta: Konrád Ernő.

A 19-ik századot sokféleképp elnevezték már: a civilizáció, a haladás, a felvilágosultság, a humanismus századának. S tagadhatatlan, hogy az emberiség ez utolsó száz évben érte el fejlődésének legmagasabb fokát. A tudomány, különösen a technikai tudományok, az általános műveltség niveauja soha oly magasan nem állott, az emberszeretet elve oly annyira elterjedve soha nem volt, mint e korban. De a nagy előrehaladásnak megfelelő nagy hibái is vannak. Ezek egyikének tartjuk az atheismust is, mely a 17 és 18-ik század francia materialistáitól ered s napjainkban nagyobb arányokat kezd venni terjedése. Keresztyén szíveinken bizonyos borongás fut végig, midőn azt mondja valaki előttünk: én nem hiszem, hogy van Isten! Én nem hiszem, hogy van lélek, hogy az halhatatlan volna stb. Természetes az, mert hiszen kétezer esztendő hit hagyományait oltották bele lelkeinkbe, melyeknek emléket egyszerre kiirtani nem lehet. De ha nyíltan elítéljük is az atheismust, ott van annak a csirája abban a közönyösségben, mely nem törődik a vallással ugyiszlóval semmit, mely a keresztyén igazságok felett nem mer gondolkozni s ezt a mai fej-

lődési viszonyok igazolják. A mai emberek követelik az igazság, a becsület parancsait azért, hogy igazságosak, becsületesek, erényesek legyenek, követelik ezeket önmagukért. Nekik nincs szükségök, mint a régi zsidóknak, egy mindenható hatalomra: Istenre, kinek tekintélye és félelme kényszeríti rá az embert az erény útjára. Az előrehaladás századának emberei nem egy túlvilági büntetéstől félnek, nem egy túlvilági jutalmat várnak, a midőn jók, hanem jók azért, hogy jók legyenek.

Ennélfogva nyugodtan fejthetők ki azon atheista, mondhatni inkább isten nélküli elvek, melyekre a világ fennállását illetőleg a tudomány mai álláspontjából következtetést vonhatunk, melyekre maga a természet vezet rá bennünket s melyek szerint a fejlődés következik a jövőben is mindig, de sőt a melyekre maga a keresztyén hit alapigazságai mutatnak rá. Ezeknek előadása azonban a rendelkezésünkre álló tér és idő kicsinysége folytán csak igen nagy vonásokban és ennél fogva sokszor csak igen hézagosan lesz teljesíthető.

A keresztyén hit szerint a világot teremtette, fentartja és igazgatja egy test nélkül való és azért nekünk láthatatlan szellemi lény. Eme lény örökkévaló, azaz lételének nem volt sem kezdete, sem vége; változhatatlan; végtelen jó, végtelen bölcs, végtelen igazságos, végtelen irgalmas. Minden tu-

Philosophia.

Irta: Papp János.

A szokottnál sokkal korábban érkeztem haza. Zsebem, mely ezen abnormis állapotnak okozója volt, sivárságánál fogva az ördög szigetére emlékeztetett. Elérzékenyültem. Ha nem szégyeltem volna, sirni tudtam volna, siratni, hogy oly üres a zsebem. Vigaszt kerestem. Elővettem az „Elbujdosott hercegnő, vagy a kicserélt cigány-leány“ című érdekesítő regény legújabb próba füzetét, gondolván, hogy az csillapítani fogja fájdalmaimat, de csalódtam. A hercegnő az első füzetben még nem bujdosik, hanem pezsgőzik, szórja a pénzt és százasokat rak a cigányprimás napbarnított homlokára. A pezsgő, pénz, cigány pedig nemhogy csillapították volna, de tizszerezték az én szívem (jobban mondva zsebem) szörnyű fájdalmait. — Indignálva hajítottam a tűzbe az „Elbujdosott hercegnőt“ s újabb csillapító szer után néztem.

Mi az, mi szobám legsötétebb sarkából, szá-

zados porlepelbe burkolva oly szépen mosolyog felém? Ki vagy? Mi vagy? A mint közelebbről szemügyre veszem e rejtélyes dolgot s üres porzótartómat megtöltöm a fedelére rakodott finom porszemekből, ragyogva, mosolyogva tekint felém egy vigasztaló felirat: „*Pulszky: Philosophia.*“ Ha valaha görögül tanultam volna, bizonyára így kiálték fel: „Heuréka“, de mert nem tanultam, megelégedtem azzal, hogy ezen ereklyét, mely hivatva volt az én szívemet megvigasztalni: felnyitottam. Néztem, néztem sokáig és éreztem, hogy fájdalmaim csillapulnak a mint olvasám: „Nihil in intellectu, quod“.....

* * *

Egyszerre csak az én vigasztalóm, felugrik előlem, meghajtja magát s illő udvariassággal kérdezi:

— Megengedi uraságod, hogy helyet foglaljak?

— Parancsoljon kérem — mondám nagyot nézve — szolgálhatok talán egy cigarettával?

lajdonsága végtelen. Igen egyszerű philosophiai törvény az, hogy minden e világon létező anyagi vagy szellemi tárgyat annak tulajdonságai határoznak meg. Ebből következik, hogy ha Istennek minden tulajdonsága végtelen, akkor az Isten nem egyéb, mint a végtelenség. De ez a végtelenség nem egy öntudatos lélek, mint a keresztyének istene, hanem csak az emberi öntudatban létező fogalom.

A keresztyén hit azt mondja továbbá, hogy az ember lelke egy piciny része az Istennek, ki a leg-tökéletesebb lélek, kivel egyesülni törekszik az emberi lélek, ki végcélja az embernek. Evvel meg van oldva ama nagy kérdés, hogy mi célja van a világnak. Ha ugyanis elfogadjuk azt, hogy a végtelenség az Isten, párhuzamosan a ker. hittel önként jutunk azon axiómára, hogy a világon minden létező, részese a végtelenségnek. Minden a világon létező, egy piciny része a végtelenségnek, melylyel — ha könnyebb megérthetés végett személyesítjük, azt mondhatjuk, hogy — egyesülni törekszik, hogy annak végcélja.

A fennálló világnak tehát célja a végtelenség felé való törekvés. Minthogy pedig a végtelenség minden tökéletességnek foglalatja, teljes keresztyéntelen pogánysággal kimondva, a világ nem az Isten, hanem csupán a tökéletesség felé igyekszik, mely azonban a végtelenségben van.

Ez határozza meg a lét titkát, ez magyarázza meg a jelent, ez mutatja ki a jövőt. A végtelenség felé, tehát a soha meg nem szünő, folyton előrehaladás a tökéletességben, szükségképen magával hozza azt, hogy a világegyetem „egyetlen törvény uralma alatt áll: a fejlődés törvényének uralma alatt. Minden, mi e világon egyáltalán létezik, az élettelen kövektől, ásványoktól elkezdve, a növényeken, állatokon végig a legtökéletesebb lényig: az emberig minden e törvénynek hódol. Maga a mindenség jelenlegi állapotában, a mint most meg van, egy fokozatos, folytonos, egymással kapcsolatos fejlődési képlet. A természettudósok kézzelfogható adatokkal ki tudják mutatni az összefüggést az emberek és állatok között, az állatok és növények, a növények és az u. n. élettelen természet között.“*

Eme fejlődésnek és általában a létnek alapját pedig az abszolút értelemben, vagyis oly értelemben vett anyag képezi, hogy anyag minden, mi létezik. Az anyag különféle alakulása képezi az egyes egymástól különböző tárgyakat, lényeket; a fejlődés pedig abban áll, hogy a durvább, összetettebb alakulások finomabbakká lesznek, egyszerűbbekké válnak (egy matematikai képlet erre a példa).

* A socialismusról u. én.

— Köszönöm, köszönöm.....Semmiel beérni: isteni, minél kevesebbel beérni: az istenihez közeledni; nem dohányozom De talán uraságod kíváncsi megtudni mi a jog?

Nagyot néztem az én vigasztalómra, a ki ezek alatt tökéletes emberi alakot öltött s gondolkoztam, hogyan is hívják? Igen, igen *Philosophia!*...

— Nagyon köszönöm, kedves *Philosophia* ur, de hát mi hasznom lesz nekem abból, ha tudni fogom, hogy mi a jog?

— Haszon? A jog ismerete az igazság megismerésére vezet, az igazság ismerete pedig maga a boldogság, a boldogság pedig oly abstract fogalom...

— Kérem, csak semmi abstract dolgot ne tárgyaljunk — és itt én bennem is felébredt a szunyádó philosophus, — én materialista vagyok. Beszéljünk a drót nélküli telegráfról, bálról, uzonnákról, de az abstractumokhoz semmi közöm.....

— Kérem, ne tessék félremagyarázni, az ön által felsorolt concretumok, mind csak ugyszólván alkotó elemei az általam felállított abstractumnak:

a boldogságnak, mert a társadalom boldogsága függ a drót nélküli telegráftól ép úgy, mint a báltól, jour-tól, uzonnáktól, de a társadalom csak az igazság megismerése után jut ezen abstractumhoz, igazság jog nélkül nem képzelhető; ergo a társadalom nem lehet boldog.....tudja-e uraságod, hogy mi a társadalom?

— A társadalom? Két nagy tömeg. Egyik a hitelezők, másik az adósok tömege. Az első csoport ad és követel, a második tartozik és nem fizet.

— Nem helyes meghatározás!

— Igaz. E két tömegen kívül van még a társadalomnak egy igen vékony rétege: a nagybasiké, a mely az említett két tömeg közül az utóbbihoz tartozik, azon különbséggel, hogy nem tartozik és fizet.

— Még rosszabb! A társadalom igen relativ fogalom, a melynek meghatározása sok nehézségbe ütközik. Először is tudnunk kell, hogy van anorganicus és organicus társadalom.

— Igaza van kérem. Van nem orgonáló és

A fejlődés módja pedig az, hogy minden egyes nemnek, fajnak, egyénnek meg van a maga fejlődése, a maga koronkénti fejlődési fokozata. E fokozatok azonban, ha egymással folytonos, összefüggő egészet képeznünk is, az egyes nemek, fajok, egyének szerint egymástól különböznek. Az állatvilág p. o. a növényéletnél sokkal fejlettebb, noha az összekötő kapocs félreismerhetlenül meg van köztük. Relatioismus. Ennek szükségessége.

Földünk jelenlegi állapota is egy fejlődési fokozat, melynél volt már sokkal tökéletlenebb, és melynél lesz sokkal tökéletesebb. A fokozati stádium aztán közvetlenebb alapja a fejlődésnek. Mert valamely alakulás magasabb fejlődési fokon ellentétet képez ugyanazon, de alacsonyabb fejlődési fokon levő alakulással. P. o. ellentétbe szokták állítani az embert az állattal, holott az ember csupán nagyobb fejlettsége által különbözik amattól. Vagy p. o. ellentétként állítjuk szembe a hideget és meleget, pedig jól tudjuk, hogy mind a kettőt ugyanazon ok idézi elő, t. i. a test tömegének körmozgása, csak hogy míg az a hidegségnél lassabb, a melegségnél gyorsabb. Ugyancsak ellentétként szokták említeni még az anyagot és erőt, vagy testet és szellemet is, noha mindkettő ugyanaz, t. i. abszolút értelemben vett anyag. — A szellem vagy erő az anyagból, a testből fejlődött, fejlődési foka maga

sabb lévén amannál, sokkal finomabb is. A fejlődés fokozatossága következtében állanak elő tehát az ellentétes erők, melyeket különféleképp nevezünk el a különböző viszonyok szerint. Ilyenek az alkotó és romboló erők, a vonzás és taszítás, a jó és rossz stb. elnevezése. Ezen ellentéteknek, melyekben tehát voltaképpen ugyanazon erő rejlik, küzdelme teszi legközvetlenebbül lehetővé a fejlődést. Teljesen szemlélhető képet erről éppen a történelem ad, melyből világosan kivehető, hogy egyik eszme a másikat követi mindig óriási küzdelmek között. Néha a már fejlettebb állapotok visszaesést mutatnak, de az általános emelkedés — távolabbról tekintve — mindig megvan.

Ezek szerint könnyen megtalálható a természetben az ember helyes, s könnyen megmagyarázható jövője.

Az ember ép olyan láncszem, ép oly szükséges kapocs a természet háztartásában, mint p. o. az állat. Nem is valami különös lélekkel megáldott lény, hanem csupán a fejlődés magasabb és a környezethez képest a legmagasabb fejlődési fokon álló alakulás. Csak kifejezettsége által különbözik minden egyébtől. Míg a növények élete csak anyagi, az állatoké már szellemi tekintetben is figyelembe jöhet, addig az ember munkásságának nagyobb része szellemi s e tekintetben igen magas

orgonáló társadalom. Az előbbihez tartozik pl. a mucsai kántor és minden kántor, az utóbbihoz pl. a mucsai plébános és minden nem kántor. Helyes; ez is igaz.

— Ismét félremagyaráz!

— Dehogy kérem. Sőt van egy harmadik osztályozása is a társadalomnak. Vannak nős emberek és nőtlen emberek. Az előbbieknél többnyire van szarvuk, az utóbbiaknak lesz (esetleg már volt) szarvuk. És vitatkoztunk pro et contra órák hosszáig. Szébbnél szebb meghatározásait adtam a társadalomnak, de ő egyet sem acceptált.

— Eh uram! — mondá — az ön meghatározásai meg sem közelítik a társadalom valódi fogalmát. A társadalom nem más, mint a *superorganismus evolutio productumainak accumulatioja* . . .

Dühbe jöttem. Neki rontottam „Philosophia“ urnak, torkon ragadtam és . . .

* * *

.....Felébredtem egy nagy zuhanásra, melyet Pulszky „Philosophiájá“-nak esése okozott, a mint az „Elbujdosott hercegnő“ után repült. Reggel volt. A februári nap halvány sugarai beszűrődtek az ablakon s egybevegyültek a „Philosophia“ hamvadó lángjaival. Én megvigasztalva gyönyörködtem a lángok és napsugarak játékában, midőn egyszerre kopognak az ajtómon.

— Szabad!

— Tekintetes ur kérem, a gazdám elküldte a számlát és kéreti, hogy legyen szives azt kifizetni!

A szabóm inasa volt. Gyengéden mutattam meg neki, hogy merre van a kijárat és mikor elment, elégedetten gondoltam vissza, hogy mégis csak jó az én meghatározásom:

Az egyik csoport ad és követel, a második tartozik és nem fizet!!!

fokra jutott, melynélfogva a föld urának véli magát, t. i. öntudata van. Ez a legfontosabb s mondhatni egyedül fontos különbség közte s a természet többi egyéne között.

De az embernek lekötöttsége a természethez még igen nagy (Plátó), mi a fejlődésért való küzdelmet nagyon megnehezíti. Ez a lekötöttség, ez a természetre való útaltság, mely az embert táplálkozásra stb. kényszeríti, forrása minden önzésnek. A jövő feladata az, hogy az ember mindinkább levesse a durva anyagból álló s épen ezért őt a durva anyaghoz lehúzó testet. Kiragadja őt a test öléből, a mikor az abszolút anyag finomabb, csakis szellemi alakulását ölti magára, a mikor nem lesz szükség a táplálkozásra, nem lesz szükség a beszédre, a mikor megszűnnek a nemi különbségek, szóval a mikor eltűnik az ön- és fajfentartási ösztönünk, mint a melyek akkor már feleslegesek lesznek. Eme korának mutatkoznak is már előjelei: humanismus, hypnotismus stb.

Ebbe a keretbe teljesen beleillik jogfejlődésünk. Az embernek társadalmakba verődését a jogbölcsezet adja elő leginkább hypothesisek útján. Mi onnan vesszük a példát, a hova már a történelem is bevilágít: a fejlődésnek államokat felmutató korától.

Mint a legkezdetlegesebb államformával, a patriarchalismussal találkozunk mindenütt. Ebből alakulnak aztán a magasabb fokon álló kormányok. De már itt erősen feltűnik a természetnek hatása az emberi műveltségre.

Mert keleten a „jog és álladalom soha sem tudtak kibontakozni a vallás uralma alól, mi következménye az ottani természetben oly ragyogóan és bőkezűen nyilvánuló világrend hatalmának.“ (Hajnik: Egy. cur. jogt.) „Azonban a hatalom ... ott ... mindig zsarnoki volt. Ott sorakozván t. i. első ízben a családok törzsekbe, városok és országokba, az ezek kormányzásához szükséges politikai hatalom előképéül a házi uralom szolgált, mely patriarchalis kormányforma, nagyobb társadalmakra alkalmazva, a családi érzelmekben rejlő korlátját elveszti és zsarnoksággá fajul.“ (U. ott.)

„A despotismust, melynél a keleti államfejlődés megállapodott, a vallás, az isteni végzetben való megnyugvást tanítva, szentesíti, de más felől azt korlátozza.“

A keleti theokratiai despotismus így mint a fejlődésre alkalmatlan, egy önmagában kialvó láng

lett volna, ha talán a végső szikra fel nem gyújtja Hellas műveltségét.

De „a hellen, ki a hazájában kevésbé, mint a Keleten, bőkezű természet adományait csak nehéz munka árán szerezhette meg, a természettel ilykép küzdve, vele szemben, önállóságának azaz szabadságának tudatához eljutott. Hellasban az ember megszűnik feltétlenül hódolni a természetnek és ezzel a benne nyilvánuló isteni végzetnek is; nem a feltétlen alávetés a fátum alá, hanem a folytonos küzdés az ellen, a görög hős feladata.“ Ennek folytán — érezve azt is, hogy „apró államokat, melyeknek a hellen államok voltak, nem egy hatalmas kéz ereje, hanem csak polgárainak vállvetett önműködése tarthat fenn“ — a görögöknél a demokratikus álladalmi. politikai szabadság fejlődik ki. Ez pedig előkészítője volt a római számító, a gyakorlati haszonra irányzott, önző és a régi formákhoz ragaszkodó szellemeknek. Megannyi tulajdonságai ezek az aristokratismusnak, mely Rómában, ellentétben a hellen demokratismussal, uralkodott.

A patriarchalismust aztán felváltja törzsszerkezeti állam, mi ismét az ókori latin, görög és a római egyház által terjesztett műveltség közvetítésével királysággá változik.

„A kezdetleges középkor alkotmánya és jogának törzsi jelleme két ellenkező, a középkor előhaladásával mindinkább erősülő tényezővel volt kénytelen küzdeni.

Az egyik: a középkori európai népek végleges letelepülésével létesült, mely a politikai és társadalmi életet a földhöz csatolta és pedig folyvást erősebb kötelékkel, mi által a törzsélet és törzsvizonyok személyes kapcsa helyébe lassankint a dologit, vagy ha úgy tetszik, a területit léptette.

A másik: az egyéni uralomnak és az egyéni alávetettségnek a törzsélet közkötelékével ellenkező elve volt, mely a foglalatások után emelkedő érvényre juttatva, a politikai és társadalmi élet közjogi természetét mindinkább elenyésztette.

A törzsélet, törzsi gondolkodás és törzsszerkezet harca e két velök ellenkező iránynyal, tölti be a jogtörténeti korszakot, mely a földhöz kötött magánuralomnak vagyis a feudalismusnak győzelmeivel ér véget,

Majd, a későbbi középkor alkotmányi életét kiválólag az jellemzi, hogy a nyugot-európai országokban a hűbéri szakadozottság mindinkább szűnik és ezzel lépést tartva az álladalmi egység

és a nemzeti érzület kifejlődnek. A királyok merő hűbérurakból, mik egykor voltak — tulajdonképi államfökké lesznek, országaik hűbéri tartományai hovatovább királyi kormányterületekké, az ország-lakosok pedig hűbéresekből és jobbágyokból alattvalókká válnak, kiket az alattvalói közkötelék nemzetségekbe forraszt össze.“ (Hajnik.)

A mi pedig a jogéletet illeti, azt látjuk, hogy a legtöbb népnél még a historiai időben is voltak annak nyomai, (magánbosszu, perdöntő párbaj stb.) hogy az ősidőkben a jogot az egyéni akarattal vetették egybe, az erősebb joga uralkodott. Kötelező szabály akkor csak kölcsönös megállapodás, vagyis szerződés útján léteülhetett, miért is a jog jelölésére használt legrégibb germán szó: Ehe, Ewa jogot és szerződést egyaránt jelentett.“

A kezdetleges középkor egyébként a személyszerű jog kora volt, mely magával hozta a jog bevallásának (professio-juris) intézményét.

Az egységes római jogéletet ilykép a középkorban a legnagyobb és pedig e korszakban még törzsi vagy fajbéli particularismus váltja. Általánosabb érvényességű jogot még a frank királyok törvényhozása (capitulare jog) sem volt képes létesíteni.

S ez a patricularis jog is rendkívül kezdetleges és durva.

Az egyén állására nézve szabad vagy pedig szolgál. A szolgaságnak e korszakban, különösen kezdetben, főformája a rabszolgaság, mely ivadékokhoz ragadt. De ez állapotba juthatott a szabadnak született is büntetéskép vagy más körülmények folytán.

A szabadnak is azonban jogképessége összeesett fegyverképességével.

A család voltaképen egy vérközösségi védelmi szövetség.

A házasságkötésnek a germán népeknél két ősrégi formája van: t. i. a nőrablás és az adás-vevés. A népjogok már csak az utóbbit ismerik, de az előbbinek is vannak nyomai.

A biráskodásban a jogot feltűnő szigor és me-revség jellemzik, mi meghatározott külső formákhoz való ragaszkodásban nyilvánul leginkább.

A büntető jogban büntetésképen szerepelnek: a halálbüntetés, és pedig majd lefejezés, majd akasztás, kövezés, vízbe vagy iszapba fulasztás, máglya vagy kerékbe törés formájában; testcsontító büntetések, u. m. fül-, orr-, kézlevágás stb. és pedig jobbra fogaáz büntetéskép alkalmazva; testfenyítő büntetések, de rendszerint csak szolgálkal szemben megengedve; mindezeknél ritkábban alkalmazva szabadságbüntetések, u. m. börtön vagy száműzetés, és a becsületbüntetések, melyekben e kor különös leléményességet, sőt néha humort is fejtett ki.

„A jogélet Nyugat-Európában, mely a közép-

kor első századaiban törzsi természetű volt, a X-ik századtól innen, mindinkább területivé lesz. Már a törzsek végleges letelepülésével t. i. megindult azok jogainak átalakulása tartományi jogokká, és mídon hűbér és földesuraság a törzsi kötelékeket felbontották, a legnevezetesebb társadalmi viszonyok a földbirtokkal jutottak kapcsolatba.“

Bár a területi jogéletet a hűbéri országokban a szakadozottság jellemzi, az mégis a későbbi középkorban, a nemzeti érzület kifejlődésével, majd mindenütt az egység felé halad.

Szükségessé válik egyszersmind az eddig csak szokásban élő jognak feljegyzése. Így a jogforrások már törvények, kiváltságok, helyhatósági szabványokból is állanak. A jogtanítást célzó egyetemek keletkeznek.

A jogképesség a középkor későbbi századaiban nem volt még minden embernek egyaránt tulajdonsága, hanem e tekintetben fontos a még mindig fennálló szabadság és szolgaság állapota.

A rokonsági köteléknek azonban nem csupán politikai jelentősége enyészik, hanem folyvást csekélyebb hatást gyakorol az a magánjogi téren is.

A házasság intézménye mindinkább az egyház felfogása értelmében szerveztetik. Ennek eredménye volt a papi nőtlenség; továbbá számos házassági akadályok, a házassági kötelék feloldhatatlansága. Terhes korlátokat szab még az elé a földesuri önkény és hűbérjog.

Az atyai hatalom, gyámság, vagyonjog szintén jelentékeny változáson mennek át. A perjog tökéletesedik, de erőszakos eszközök is vannak még bőven, mint p. o. a perdöntő párbajok stb.

A büntetőjog végre nem sokat változik. Egy kis ugrás még s elérhetünk korunkhoz, melyet ha másképp nem, nagyjából ismerünk. Féltékenyen őrzött nemzeti jellegű, egységes, nagy kulturálmáink vannak, melyekben általánosan az alkotmányos szabadság virágzik. Az igazságszolgáltatás a kölcsönös érdekeken és humanismus elvein nyugszik. Emberszeretettől vannak áthatva az emberi keblek. A tudomány és annak virvánnyai talán soha sem állottak oly magasán, mint most. A művészet fellendült. A kegyelet és jótékonyosság erényeink közé tartozik.

Ime, az előadott, bár nagyon hézagoss, képből kettőt következtethetünk, mit a tények kézzelfoghatólag, elvitázhatatlanul bizonyítanak. Először, hogy az emberi nem fejlődik folyton, folyvást, nagy, nehéz küzdelmek között. Esmék, intézmények elavulnak, buknak, de úgy, hogy egyszersmind alapul szolgálnak az ujonnan keletkezetteknek, melyek, mint lépcsőn emelkednek az előbbieken. Miután rendeltetésüknek ezek is eleget tettek, ismét új eszmék, intézmények emelkednek rajtok. Minthogy pedig a fejlődés folyton tart, annak határait sehol sem látjuk, jogos a feltevés, hogy annak nincs is határa és illetőleg a végtelenségben van.

Másodszor a tények pontról-pontra való figyelemmel kísérése szintén félreismerhetlenül bizonyítja, hogy a fejlődés az anyagitól a szellemi felé, a durvától a finomabb felé történik. Az ember a középkori durva, nyers, harcias élet helyett ma már tulnyomólag szellemi életet él. Finomabb, hasonlíthatatlanul nemesebb felfogás jellemzi őt mindenben. Céljai kivitelére is finomabb eszközöket használ.

De a fejlődés most is tart. Elégnek tartom utalni a mai időknek jövő célokat szolgáló nagy horderejű törekvéseire, mint az örök béke, a nemzetköziség hódítása mind több-több téren, mely minden valószínűség szerint a nemzeti államok megdőlésével és az amerikai Egyesült-Államok mintájára, egy európai egyesült államszövetséggel és majd talán világszövetséggel fog végződni. E cél felé törekszenek az interparlamentáris konferenciák.

A magán ember, az egyén is fejlődik s fejlődésének jövőndő teljesen szellemivé lételére előjelek is mutatkoznak. Ilyennek kell tekintenünk a hypnotismust, melyet tagadni ma már nem lehet.

Fejlődünk tehát mindig, tökéletesedünk: ez végzetünk!

Megjegyzés: E munka jogtörténeti része tulajdonkép compilatio Hajnik „Egyetemes európai jogtörténet”-éből.

A szocialismus és az ifjuság.

Alig hogy a francia forradalom „a szabadság, az egyenlőség, a testvériség” magasztos eszméit proclamálja, egy csoport ember — talán nagy örömeiben megrészegedve — kiválik az óriás tömegből, zászlót, fáklyát ragad s járatlan utakon bejárja az egész Európát. Fennen hirdeti az egyenlőséget, mert egyenlőnek születünk s mint egyenlők halunk meg; s nyomorult önzésében sirjába akarja temetni a mult századok szellemi termékeit. És úgy látszik, a csillogó jövő reménye fejében sokan, igen sokan sorakoztak ama zászló alá, nemzetközileg szervekedtek s ma már nem lelkesülnek többé a hazáért, nem... hiszen az édes anya nyomorult megélhetésüket sem biztosítja. Alkalmas talajul kínálkozott hazánk is, — s a miről a fájdalom hangján kell megemlékeznünk — ennek éppen a legmagyarabb, a legtermékenyebb része, az ország szíve az, a hol a legnagyobb mérvben űzi bódító mesterségét ez idegen tan, segítve előhaladásában a gyenge termés által csak fokozódott nyomorúságtól is. Nem akarunk mi azoknak a bandájába állni a kik vakságukban semmi bajt nem látnak s egyre csak azt fujják, hogy jogtalan minden mozgolódásuk; sőt elismerjük, hogy igen, van elég javítani való, de nem is állunk oda, hogy a szocialismus görgetegét a magasba taszítsuk, hogy egyszer csak a lavina rémitő erővel alázuhanván, bennünket maga alá

temessen. Nem e lap keretébe tartozik, hogy alapelveik tarthatlanságát bebizonyítsuk, vagy egy jobb orvosságot ajánljunk, megtették és megtesszük azt máskor és másutt, itt csak mint a magyar tanuló ifjuságnak van arra vonatkozólag egy pár megjegyezni valónk, és pedig 1. materialitása, 2. kosmopolitismusa ellen.

Nyomorult anyagi érdek vezeti egész tevékenységük, a szellemi munka rendszerükben nem csak hogy nem virágozhatnak, de „pereat”-ot kiáltanak arra a termékeny elmére, a mely a munkásnak munkája elvégzését megkönnyítette, vagy — a mint ezt ők különös szeretettel mondani szokták — a munkást kenyerétől megfosztotta. Ugyan nem hasztalan és káros törekvés-e az, a mely a szellem által megkönnyített termelés helyébe, a nehezebbet, a drágábbat akarja tenni, a jelenből századokkal akar visszavetni.

De úgy látszik saját maguk tudatára jönnek ferdeségüknek, a mikor a szocialismusnak egy újabb alakulata éppen a népnevelés ügyét hangoztatja, elemi iskolák újabb felállítását sürgeti. No ez a lépése helyes, csak hogy félni lehet, hogy ez éppen magának a szocialismusnak árt majd legtöbbit, mert a művelt lélek nem vezethető pórászon, jobban ismeri jelen helyzetét s az annak javítására vezető helyes utat, mintsem hogy magát — éretlen tömeghez hasonlóan — téveteget utakon vezetettetni engedné. De ne örüljünk, nem lesznek következetlenek önmagukhoz. Mert a mikor az előbbinek hangzatos jel-szavával kérkednek, ugyanakkor követelik az általános titkos szavazati jogot mindenkire nézve — ha bizonyos kort elért — különbség nélkül, már pedig a fejlődés jelen fokán — erről csak nem kételkedhetünk — az éretlen tömeg jutna a hatalomra, maga szabná meg a nevelés irányát a maga feleketnélküliségével, „nehogy a nagy miveltség az emberiség kárára legyen.” No így az áldás is lehet átokká!

Azután meg kivetik a legszentebb érzést, a „hazaszeretetet” is szívükből: kosmopoliták; ott a hazájuk, a hol kevés munkával is nagy hasznot hajthatni. Ubi bene, ibi patria! Kétségtelen, hogy a mikor így az ősök emlékét, az ezeréves magyar haza nagyjainak nevét is kitörlik lelkükből, a legnagyobb bünt — a nemzeti hálátlanság bűnét — követik el. Az ifjuság kötelessége, hogy míg egyfelől a hálátlanság rut bélyegét magára sütni nem engedi, másfelől megóv másokat is az ideális „nemzetközi népboldogító” kezétől és kötelessége ez sokkal inkább most éppen a szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából, hogy fennen loboghasson a hazaszeretet lángja s ne vegyüljön semmi keserűség a nemzet nagy ünnepének magasztos örömjárába.

Azért mikor közelebbről véve a debreceni ifjuság márc. 15-én egy-egy tagját a vidékre is elküldi szokásához hiven, hogy ott a népet multjával

megismertesse s így értelmiségét növelve hazaszeretetre buzdítsa, hazafias szolgálatával egyszersmind az antisocialistikus küzdelmek legelső harcosaként is jelenjék az meg ottan, leróva ez által báláját hazája, tudománycsarnoka s anyaszentegyháza iránt. Vajha, minél erősebbé tudnók tenni az alapot, a melyen a jelen állami és társadalmi szervezet felépül! Vajha, minél több eredményét látná az ifjuság ez irányban is munkálkodásának! **Aliquius.**

A második félév megnyitása.

Folyó hó 9-én néhány bágyadt tekintetű akadémiai hallgató szállingózott be a VI. sz. terembe, hogy szokás szerint csenevész publikumot képezzen a 2-ik félév megnyitásának örömnépére. Egy akadémiai tanár is megjelent az ifjuság lelkesedésének constatálására s Sass Béla akadémiai igazgató fölszólítására Soltész Elemér főiskolai szénior fölolvastván az iskolai törvények fontosabb részeit, meghallottuk a 97/98 évi pályázatok eredményét.

Ezek szerint a Hatvani és Váradi-Szabó alapítványra nem érkezett pályamű.

A többi pályaműből jutalmat nyertek:

Keresztessy-Deák I. alapítvány 1-ső kérdésért Tomka Károly 25 frtot, Keresztessy-Deák I. alapítvány 2-ik kérdésért K. Kiss József és Kun Béla 42—42 frtot, a Pécel IV. alapítványból Kopcecz József 18 frt 50 krt, a Balkányi alaptól Varga Imre 50 frtot, a Buljovszky alaptól Acsay Lajos 20, Fél Boldizsár (3 pályaműért 10—10) összesen 30 frtot.

Az 1898/9 isk. évre pedig a pályakérdések a következők:

I. *Hatvani-alapítvány.* Bölseleti erkölcsstan köréből: Exemplis ex historiae sumptis demonstratur, quid origo natura et magnae vis conscientiae sit. Pályázókul kijelöltetnek: Juhász Sándor 3 th, Virágos Sándor 3 th, és Papp Lajos 2 th., de más akadémiai hallgatók is pályázhatnak. Jutalom 100 korona.

Keresztessy-Deák I. Állattan köréből. Kivántatik a Debrecen környékén élő hártvas szárnyú rovaroknak (hymenoptera) rendszeresen összeállított gyűjteménye, a lelőhely pontos megjelölésével. Jutalma 168 korona.

Keresztessy-Deák (2-ik kérdés). Az államgazdaságtan köréből. Ismertesse a pályázó a szigoruan aránylagos és progressiv adóztatás elméletét, fejtse ki azon érveket, a melyek egyik és másik adóelmélet mellett felhozhatók s találkoznak-e a magyar adórendszerben a progressiv adók neveivel? melyek azok? Jutalom 168 korona.

Pécel IV. Egyházszónoklattan köréből. Fejtse ki a pályázó azon homiletikai elveket, hogy a hitszónok benső egyénisége előtérbe léphet-e az egyházi beszéd tárgyának megválasztásába s mutassa meg azt néhány hitszónok jellemrajzából s hátra-

hagyott beszédeiből. (Pl. Székács József, a két Révész stb.) Jutalom 74 korona.

Váradi-Szabó alapítványra Herbart-Ziller-féle pedagógiai elvek és irány ismertetése után mutatassék meg, hogy ezek az elvek mennyiben érvényesülnek az újabb magyar pedagógiai irodalomban. Jutalma 100 korona.

Bulyovszky Gyula alapítvány. Irassék lyrai költemény tetszés szerint. Jutalom 100 korona.

Szikszay Dániel alapítvány. Irassék rövid költői elbeszélés, melynek tárgya merithető a történelemből, vagy mondából, avagy valamely kigondolt komoly eseményből. Jutalom 100 korona.

A pályaművek 1898 évi december 15-ike esti 6 óráig adandók be a széniori hivatalhoz, a Szikszay Dániel alapítványra pályázó munka azonban 1898 nov. 1 esti 6 óráig.

Pályázhatnak akadémiai hallgatók, a Buljovszky-féle alapítványra azonban 7-ed és 8-ad gymn. tanulók is.

A *Kaszinó* alapítványból hirdetett pályázat eredménye, ugyszintén a jövő évre kitűzött pályakérdések később fognak közzé tétetni.

Ezek után Sass Béla akadémiai igazgató a következő félévi megnyitó beszédet mondotta:

Iskolai törvényeink fontosabb rendelkezéseinek és az 1897. évi akadémiai pályázat eredményének felolvasása után csak rövid pár szavam van önökhöz nemes tanuló ifjuság, egyfelől, hogy örömmel üdvözljem azokat, a kik nemes becsvágyuk sugallatára hallgatván, a szellemi verseny porondjára kiléptek és az akadémiai pályázatunk nyújtotta alkalmat felhasználták önképzésük feladatainak minél hathatósabb munkálására; másfelől, hogy önöknek mindnyájuknak új erőt és kitartást kívánjak az új semester küszöbén. Ott kinn a nagy világban, az élet nagy munkamezején egy percre sem csillapszik le a megélbétés gondja, aggodalma, az önfentartás küzdelme, fáradaalma. Az iskola sem ismerhet hosszas szüneteket. ha a rendelkezésére álló rövid idő alatt helyesen meg akarja egyengetni az élet komoly feladataira való átmenetel utját. De ha — a mint a klaszicus hajdan egyik mély elméjű bölcselője mondá: „A nap naponta megújul“, folyton új vonzerővel, új és kimerithetetlen varázsszal kell ránk hatni a szellemi s erkölcsi világ napjának, az igazságnak is, ha egyszer keblünkben az iránta való fogékonyság felébredt, ha bennünk az élet gondja, helyes rendeltetésének és összes régi vágyainak az igazság önálló keresésének megcsendül a hangja, úgy belső szükségletünk, élvezetünk sőt gyönyörűségünkkel válik a verejtékes munka is, ha az igazság keresésébe végezzük azokat és épen ennek a benső igazságnak, ennek a lelki gyönyörűségnek szempontja, óhajta állítja fel az önökre most várakozó teendőket is.

Igy, csakis így válhatik az iskolai munka azzá,

a mivé lennie kell, nem a pusztá megélhetés által reánk kényszerített robottá, hanem tökéletesbítésünk fontos eszközévé, hathatós tényezőjévé és olyan befektetéssé, a mely egykoron a társadalom javára dús kamatokat lesz hivatva hajtani. Ne is feledjék, nemes tanuló ifjúság, sohasem az ifjukur legcsábítóbb élvezetei és örömei között sem életük magas hivatását, melynek minden egyes tanév megnyitón újra ott kell lebegni; ne feledjék soha, hogy a gondviseléstől beléjük oltott talentumok nem az önökéi s azokat sem eltékozolni, vagy parlagon hevertetni, vagy eltompítani az élvezetek gyönyörének zajában nem lehet joguk, mert egykor önök a társadalmi közélet terén fognak munkálkodni, agyuk minden gondolatára, szívük minden dobbanására méltán számíthat a magyar társadalom. — Nem akarom tovább lefoglalni figyelmüket, Democritus egyik vezérszavával zárom beszédemet: „A ki a lélek javait szereti, isteni dolgokat ér el, a ki a test javait, emberieket.“ A második félét ezennel megnyitom. (Éljenzés.)

A kemencénél . . .

— Kedves Waldau, ebben az ocsmány időben nem mehet el; havaz, esik és zúg a zivatar. Hallja csak, az iszonyatos szélvész! Félek magamra — ne — ne mosolyogjon, igazán nem ez okból marasztom, ámbár nem merem eltitkolni, hogy a dologban nincs egy kis önzés, ha arra kérem önt, hogy ezen borzalmas estét jelenlétével kellemessé tegye.

— Óh tisztelt asszonyom vagy igen jóságos, vagy igen kegyetlen.

— Miért? Hogy társaságában jól érzem magamat, tudja, — különben ön sem találhatná jól magát az enyémben. És az utóbbi esetre távolról sem gondolok, mert máskülönben nem hozott volna érettem oly nagy áldozatot, hogy ily időben ezt a nagy utat megtegye.

— Áldozat, távoli ut, — még bókol!?

— Semmi esetre. Igen ha még fiatal szerelmesei volnánk..... A mi engem illet, persze hogy nem vagyok fiatal, de szívem.....

— Bocsánat, hogy közbe szólok. Ha meg akarunk maradni a régi jó barátoknak, hagyjunk békét a szívnek. A hol a szív közbe lép, ott az egyetértésnek és csendes boldogságnak vége van.

— Jöjjön barátom — jó barátom! Üljön melém a kemencéhez és beszéljen politikáról, irodalomról a miről ép kedve van, csak az érzékeny szívről ne.

.....Csak a selyem ruha suhogott, midőn a

szőnyeggel fedett padlón a kemencéhez lépett Helén, hol a parázs alól még itt-ott gyenge őszi tűznek világa csillogott. Leült egyik alacsonyabb székre és egy kézmozdulattal int kedves vendégjének a szemben levő hely elfoglalására.

Helén még határozottan fiatal, sugár növésű a leggyöngédebb vonásokkal. Sötét szemei tele voltak fényvel, ajkán rendszerint bizonyos szelid vonás ült s csak nevetnie kellett, hogy megnyerjen, nevetésre fakaszszon és hogy bárkit meghódítson.

A gonosz világ azt erősítette, hogy érzi szépségét... ..s csudálatos, a gonosz világ felette sokat foglalkozott Helénnel.

Mindennapos vendég házában csak Waldau volt. Egy tehetséges ember, a külügyministeriumnak munkás tagja a harmincas években. Ugy hogy a fiatal asszonynál tett látogatásai ellen még a legrosszabb nyelvek sem mondhattak semmit. Senki sem tartotta őt Don Juannak.

Helén észreveszi, hogy a vele szemben ülő Waldau az ő szemeit vizsgálja.

Majd komolysága megváltozik egy sóhajással és a földre pillant, kalapját még keztyűs kezében tartva.

— Beszéljünk már vig dolgokról. Apropos: szívesen táncol-e?

— Én? Sohasem táncolok. Január 28-án az opera-bálon, jegyzé meg élénken Waldau, nekem mint sok más ünnepélyességen, hivatalos okok miatt kellett megjelennem. Nevet? De esküszöm, ha rajtam állana, kikerülném mindeme lármás, semmire való mulatozásokat. S épen oly kevésre becsülöm a pompát-zenét, mint a táncot.

— A zenét? Azt ne mondja, vagy végtére gyűlölni fog bennünket nőket is!

— Gyűlölni, az férfőhöz méltatlan szó.

Waldau vállát hajtogatta és ismét földre szegezte tekintetét.

Erre Helén is elhallgatott, hallgatták a vihart, mely a leveleit elhullatott fák között süvöltött, valamint az óra lassú ütését. A selyem suhogása tette Waldaut figyelmessé. A szép asszony mosolyogva hajlott meg előtte és kezét kezébe vette.

— Waldau, miért is fognánk fel az életet oly sötétnek! Legyen lelkünknek kisebb vagy nagyobb aggodalma, az idő gyorsan tűnik és sajnos, mi mindig maradunk. S a miért nem lehetünk egész boldogok — boldogtalanoknak kell lennünk? A tegnap vissza nem hozható és a holnap bizonytalan;

annál inkább kell az egyedüli biztosnak a mának örülnünk.

— És ha kedves filosofus asszonykám, ha az egyedüli bizonyos, a ma is felleges?

Kikapta erre Helén kezeit.

— Én azt hittem, felelé hetykén, hogy egy kényelmes fauteuilben egy őszinte barátnője társaságában még a rossz időt is élvezetesen fogja eltölteni. Különben ön nem szomorú, hanem haragos. Adieu!

Waldau csodálkozva pillantott fel és nagyon meglepődött, midőn Helén könyezni kezdett.

— Kedvemnek ezen gyors változása meg fogja önt lepni. Valószínűleg azt tartják, hogy én nem ismerem a komolyságot és fájdalmat. Mert a ki az életet oly könnyedén fogja fel mint én, annak mindent könnyedén kell vennie. Most már hangulatomban vagyok; ismerjen meg engem és tudja meg, hogy jobb lesz, ha mi többé nem találkozunk; nem érezném jól társaságában magamat sirásom miatt, mert büszkeségem nem engedné.

Waldau fájdalmas arccal hajlott hátra székére, szemeit Heléne nyugtatva, ki úgy tűnt fel, mintha egy percre álomba merült volna.

Majd találkoztak pillantásaik, mintha csak egyet gondoltak volna.

— Szeretett valaha igazán?

— Tisztelt asszonyom meg akar kérdéseimben előzni; és ha én mint diplomata sem igen, sem nemel nem — felelek?

— Óh én szerettem, forrón, szivemből, egész lelkemből — határtalanul!

— Szerencsétlen szivem azt a férfit szerettem, a ki először lépett be házukba; övé voltam mielőtt a szerelemről egy szót is szóltunk volna; a legboldogabbnak képzeltem magamat, midőn kezemet megkérte és azt hittem, hogy Isten övéi közé fogadott be, mikor az oltár elé állottunk.

Waldau az utolsó szóknál meglepetten jegyzé meg:

— Tehát férje?.....

— Ó szép volt s okos s különösen okos arra, hogy egy gyermek szívére elcsábítsa.

— Ti férfiak, nem ismeritek azt az égő tüzet, mely ilyen szíveket ráz meg!

Férjemre mint valami magasabb lényre tekintettem.....

Közvetlen az esküvő után Olaszországba utaztunk és oly annyira csüngtem Richárdom, hogy

még a szüleimtől való elválás sem esett nehezemre... Voltunk Rómában, Nápolyban;.....s óh mindez mint valami álmokép tűnik fel előttem.

Itt telt el a tavasz; júliusban egy vierwaldstätti villába rándultunk és ott az erdei élet csendjében boldogságunk még nagyobb volt.....

Közelünkben volt egy nagy hotel; ott Richárd ismeretét kötött egyes urakkal nem ugyan az én akaratomra, de az enyém nem számított.....

Egy alkalommal újabb barátai játszani hívták egy néhány partira.

Én pedig honn maradtam, hogy legalább gondolatban együtt lehessen velem.

Kiültem a házikó elé és néztem a mint a nap tova halad. — Édes nyugalom honolt sziklán és tavon; lelkem szeretettől volt áthatva s hogy Richárd hamar megérkezzék, volt minden vágyam. — Egyszerre zene szó hallatszott a távolból, mely a sziklák között gyönyörű zsongással halt el lassan-lassan — s nekem oly gyerekes ötletem támadt, hogy mindezt leirom.

Bemegyek szobájába és leülök az asztala mellé, melyen írni szokott. Véletlenül megpillantom a fiókot — Richárd most az egyszer felejtette benne a kulcsot és én azt tettem, a mit bárki helyemben megtett volna, kinyitottam..... Számadások, notesek és levelek és — kiáltott fel hevesen felemelkedve és az emlékezetnek összes keserűségét hangjában kifejezve Helén — csalt meg valaha nőt?! Én meg voltam csalva!

A levelek a miket megtaláltam a legújabb keletűek voltak és világosan bizonyították, hogy én és egy másik még szerencsétlenebb nő mint én, egy csapodár férfi áldozatává váltunk.

Először borzalmas fájdalmat éreztem s azután fájó seb ütődött szivemen. Lelkemnek — egész valómnak ezen felháborodásában elhatároztam, hogy haza fogok menni és a határozat tetté vált. Összeszedtem holmiamat és a vonatra siettem..... Óh az a gyötrelmes idő!..... Hét óra után a vasuton voltam a németországi uton és éjjelre szüleimnél.....

Ez volt az utolsó..... A hűtelent nem láttam többé.....

..... Lassan emelkedett föl székéről hosszú szünet után Waldau, mialatt Helén hogy felindulását elrejtse — megfordult.

— Drága asszonyom én belátom kételkedését, résztvevően hallgattam végig szenvedését és mégis mégis akkor nem cselekedett helyesen.

Helén megfordul és a beszélőre kiált:

— Nem helyesen?.....

Nem, mert azon szakítással nem segített magán..... Levelek nem mindig bizonyítékok és különösen azon lelketlen papirdarabok csak férjének könnyelműségét bizonyítják. Óh barátnőm sok tévelygés volt már a házastársak között, mióta a világ fenn áll.

Azt állította, hogy mi férfiak a leányszívet nem ismerjük. Engedje meg, hogy megfordítva mondjam, hogy ti nők nem ismeritek azon okokat, melyek még a legjobb férfi lelkét is kétségbe ejtik.

Helén büszkén felpillantott.

— Nagyon diplomatikus, de nem nagyon igaz!

Köszönöm a keserű igazságot bár udvariasabb formában. Minden férfi egyenlő, mindegyik Don Juan! Egy sem érdemes a szerelemre, mert én az én balga lelkemmel csak egyszer tudok szeretni s hazugságot ezzel nem tudok összeegyeztetni.

Waldau felállt. Nemes felindulás látszott vonásaiból, a mi még szebbé tette. Különbség van kedves asszonyom megbocsátás és részvétel között. Rosszul értett.

Persze hogy van ezer és ezer férfi, kiknek a szerelem álom s a kiknek az esküszegés semmi, sőt még dicsőség. S épen a kiket a szerencse hordozott, azok bírják a nők jóindulatát.

Épen azért megbocsátható, ha a férfi, ki egy szent teremtés, tiszta szerelmét bírja, ki fogadást tett nemcsak szívével, hanem becsületével is, ha mondom egy ilyen férfi könnyelmű társainak moralját és győzedelmét irigyelni fogja. Ez csak szomorú dolog, de nem veszélyes. Tapasztalat után mondom mindezeket. — Én csak egy női teremtest ismerek, kinek elmondhatnám és csak először fogom elmondani: „szeretlek“! De ez az első és utolsó is.

— Az? — suttogja Helén, mialatt közelebb lép.

— Mi szomorú ez az én állapotom! mondja Waldau el nem titkolható keserőséggel. És ha férje él, mégis szereti és mégis csak a maga férje.

Ekkor kezét Helén vállára tette és kereste Helén könytől fátyolozott szemét, annak égető pillantását.

— Waldau — mondá Helén — többé nem vagyok az a szerencsétlen egykoru leánya, magában hinnem kell. És csak hallgassa meg: férjem meghalt és én mind azok mellett gyászoltam, de fájdalommal csendes volt és a seb begyógyult.

Kezem szabad.....kezem Gusztáv, de csak kezem!..... De elég baj ha be kell vallanom a dip-

lomatának: Kezem ugyan szabad, de nem szívem, mert az az tied már régóta.....

— Óh édes, jó Helénem!.....

Németből: Kiss Árpád.

Mese a kaméleonjátékról.

Olvasván az Egyetemi Lapok 11. számát, a legnagyobb meglepéssel vevénk tudomásul, hogy egy debreceni kollegánk egyszerre két cikkben is iparkodik dicsőséget szerezni elárvult akadémiánk-nak. Gyönyörködtünk körmönfont és pattogó érveiben, melyekkel ifj. Zsoldos Benőt, a Sárospataki Ifjusági Közlöny volt szerkesztőjét, egy kis meleg utravalóval akarja ellátni, a miért az a Kolozsvári Egyetemi Lapok 8. számában a Budapesti Egyetemi kör s Egyetemi Lapok ellen merészelt szólani. Szinte tapsoltunk is már lelkesedésünkben, mikor egyszerre a végzet rendelése miatt siralomra fordult a mi örömünk.

Holmi kis lap-pótlékre lévén szükség, izgatottan kötorasztunk a szerkesztőség fiókjának gyengébb kaliberű kutyanyelvei közt, mikor egy cikk, mely az „Egyetemi Lapok figyelmébe“ van ajánlva, élénk megfigyelésünk alá tolta magát, már csak azért is, mert épen azelőtt olvastuk debreceni kollegánk dithyrambját. Majdnem kővé meredtünk, hogy a csaknem „nem közölhetők“ rovatába sorozott cikknek szerzője ugyanaz az akadémiai polgártárs, mint a ki Diogenesként az Egyetemi Lapok 11. számában elzengte szózatát.

Olvastunk, olvastunk s elképedtünk. Az asztalfiókból előráncigált cikkben az Egyetemi Kört s Lapokat annyira befeketítve találtuk, mint a hogy a másik cikkben megfehéritve volt szerencsénk tapasztalni. Balra fekete, jobbra fehér, — mázoló pedig egy ember ecsetje, ki szereti a színjátzó tüneményeket.

A helyzet hát világos. Akadémiai t. polgár társunk küldött be nekünk egy cikket az Egyetemi Lapok ellen mi tulságos udvariatsága miatt nem közöltük, ekkor hát a polgártárs, hogy cikkírói talentuma parlagon ne heverjen, küldött be az Egyetemi Lapoknak egy dicsőítő cikket, neki pajzánkodván Zsoldos Benőnek, kinek valami aggályai voltak az Egyetemi Kör és Lapok ellen.

Az nem tartozik ide, igaza volt-e Zsoldosnak vagy nem, elég az hozzá, a legnagyobb örömmel jelezzük, hogy a magyar egyetemes ifjuság bizalma méltán illeti most elismeréssel az Egyetemi kör

ügybuzgó, előrelátó, hazafias vezetőségét s a magyar ifjúság szívéhez közeledő Egyetemi Lapokat.

Voltak bajok régebben, azt senki sem tagadhatja. Erre a mult időre céloz Zsoldos is s erre az asztalfiók philippikája is.

De ime, ha Zsoldost (szíves engedelmével) A-nak nevezzük, ő mindig csak A marad, de az asztalfiókból kitűnt szerzőt B-nek nem elég neveznünk, mert ő az Egyetemi Lapokban már a homlokegyenest ellenkező C szóval sem barát, sem ellenség, sem vádló, sem védő, hanem egyszerre minden, egy universalis machinator, ki idő, hely, tér szerint más-más kalappal süvegelget és tévuttra vezet a sophismáival az igazságot szerető szíveket.

Elment ő az Egyetemi Lapokhoz dics hymnuszt zengedezni, de nem számított az asztalfiókra, mely most ime előadja titkát, hogy t. laptársunk s oly nagy kör, mint az Egyetemi kör, ne legyen megszégyenítve amaz ak. polgártárs holdjárás szerint alakuló meggyőződésétől, s hogy végre kereken ki legyen szabva a határ, melyen túl kaméleon játékot űzni senkinek sem szabad.

Ime a cikk, mely az E. L. 11. számában foglalt közleménynyel szemben egy — ugyanazon szerző tollából a legkirivóbb ellentéttel gyönyörködtet.

Az „Egyetemi Lapok” figyelmébe.

Lehetetlen már tovább elnézni azt az irányt, melyet az „Egyetemi Lapok” folytat, lehetetlen szó nélkül hagyni azt a személyeskedést, mely mindűtt feltalálható az egyetemi kör életében.

Ha a magyar ifjúság egy szerves organuma, — mely még hozzá, homlokzatán viseli azon jelentőségteljes és szép címet: a „Magyar Diákság hivatalos lapja” — eltéveszti szem elől a követendő célt, ha reá nem tartozó dolgokba ártja magát, úgy hiszem, egy kicsit meginterpellálható. Ezt fogom én jelen felszólalásomban tenni s kötelességemnek tartom jőeleve tiltakozni az „Egyetemi Lapok” mostani iránya ellen.

Önök talán azt fogják mondani, hogy micsoda jögon teszem ezt? Erre nézve van szerencsém kinyilatkoztatni, hogy ugyanazon a jogon, a melyen önök a lap homlokára merték nyomtatni, a „Magyar Diákság” hivatalos közlönye. Ha a „Magyar Diákság” hivatalos közlönye, akkor minden magyar ifjunak nem csak joga, hanem egyuttal kötelessége is felszólalni minden olyan tévelygés ellen, mely az ő nevének leple alatt, az ő rovására történik.

Nézzük csak, mit mond, mit ígér a zászlóbon-tás egy passusa: „Tegyük az „Egyetemi Kör“-t hatalmassá, gazdaggá, legyen az egy szentély, *hol az embert egyéni értéke és munkája után becsülik meg.*” Tessék most már újra kézbe venni a közelebb megjelent Egyetemi Lapokat, tessék csak elolvasni Pakots József urnak igazán elmei élről tanuskodó szellemi termékét, melyben Kemény Aladár urnak egy bírálatát akarván elbírálni, őt magát neve miatt akarta nevetségessé tenni előtünk, hogy mennyire sikerült, azt látja mindenki.

Ez tehát az a szentély, melyben az embert egyéni érték és tehetség szerint becsülik, ez az a szentély, hol vállvetve munkálkodnak az ifjúság közös ügyeiért.

Wolfner Pál úr felel Pakots úr soraira s szerintem nagyon helyesen jegyzi meg, hogy az illetékes helyen, talán nem merte megtenni becses véleményét Pakots úr?

Én sem Wolfner, sem Pakots urat nem ismerem, őket soha nem láttam, nem vagyok sem anti-, sem filozófus, nevem nem 50 kros név, s minden ősem buzgó kálvinista volt, subjektív érzelmek tehát nem vezethetnek, de ebben az ügyben igazságot Wolfner úrnak adok.

De mit csinál a tiszt. szerk. úr, ki fennen hangoztatja az ő pártatlanságát, oda bigyeszt egy szerkesztői megjegyzést, mely szerint ő Wolfner urral semmiben sem ért egyet, de hogy miért nem, azt oda nem írja, de nem is írhatja, mert szeretném én azt az elkeseredett antiszémitát látni, ki Wolfner Pál úr interpellációját helyesnek és jogosnak ne ismerné el és ki a hangját is hibáztatná.

Menjünk csak, vizsgáljuk tovább a pártatlan szerkesztő úrnak viselt dolgait. A Temesvarer Zeitungnak olyan szerkesztői üzenetet küld, mely nem csak az illem és jóízlés által megkövetelt határokat túllépi, hanem minden kritikán alóli és méltán hívja ki az olvasó felháborodását, nem is említve, hogy a sajtónak egy számottevő organumát, az ifjúság ellenségévé tette, azt gondolhatván a T. Z., hogy az ifjúság mind olyan emberekből áll, mint a ki ezen szerkesztői üzenetet megcsinálta.

Ehhez csak nem kell kommentár?

Nem hagyhatom szó nélkül magának a lapnak tartalmát sem. Előfizetési felhívásában nagy hangozgatja, hogy „az „Egyetemi Lapok” az egyetlen ifjúsági lap, mely kiválólag és a legtágabb értelemben a magyar ifjúság érdekeiért küzd.” Kénytelen

vagyok kijelenteni, hogy ez az egyetlen ifjusági lap, mely az ifjuság érdekeiért nem küzd, sőt azokat még inkább veszélyezteti, nemhogy megvalósítani segítene.

„A multunk tiszta, hogy még a rossz akarat sem fedezhet fel benne foltot.“ Igen, a mult tiszta, de milyen a jelen? még a jóakarat sem takarhatja el foltjait.

„Hasábjain tényleg az ifjuság szava szólal meg. Állandóan foglalkozik az ifjusági kérdésekkel.“ Oh igen, belőle szépen értesülünk arról, hogy a székesfehérvári színház dobra kerül, hogy az operaháznál és nemzeti színháznál tulkiadások vannak, hogy mi történik egy socialista temetésen; saját távirat alapján egy héttel később meg tudjuk, hogy Kopácsy Juliska a „Kacagó gerle“ főszerepében nagy diadalt aratott, és uram bocsá! megtudják p. o. eperjesi kollegáink, hogy a primadonna kérdés hogy áll nálunk Debrecenben, még pedig hiteles forrásból, mert „debreceni levelezőnk írja“, de azt, hogy az elárult „Magyar Diákszövetség“ miként van, nem tudhatjuk meg, minek is, hisz elébb való megírni, hogy egy német lap munkatársa látogatást tesz Mascagninál, mint ilyen kicsinyes dolgokkal vesződni, ez már nem divat.

Nem jobb lenne valóban ifjusági kérdésekkel foglalkozni?

Ifjusági kérdés lenne szerintem, s már most kellene egyengetni az utat, a párizsi világkiállításán tartandó nemzetközi diácongressushoz, — vagy ha ez elérhető nem lenne, gondoskodjanak róla, miként lehetne ott minden magyar ifjunak a legkönnyebben megjeleni esetleg testületileg. Ezzel még különben foglalkozni fogok külön. Érdeemes reá.

Az ifjuság jól felfogott érdeke késztetett szólalni az „Egyetemi Lapok“ iránta ellen, s épen az ő érdekében sok kivetni valót találok én, melyek nem tartoznak az „Egyetemi Lapok“ keretébe. Valóban nevetséges dolog, mit a szerkesztő ur mindinkább megvalósítani igyekszik lapjában, az t. i., hogy megtölti hírekkel, csak nem gondolja talán, hogy mi a napi híreket is az „Egyetemi Lapok“-ból kívánjuk olvasni, igenis! el a *nagyképűsködéssel*, szolgálja az a lap az ifjuság ügyeit önzetlenül, mint az előfizetési felhívásban igéri, s máskor oly komikus dolgokkal, mint p. o. New-Yorkból táviratilag értesülünk, vagy debreceni levelezőnk írja — a lap méltóságát ne veszélyeztesse. Mert mondom arra

egyikünk sem kíváncsi, hogy a kolozsvári színházat államosítják-e vagy sem, de hogy a diákszövetség ügye mennyire van, arra igen. Majd ha az „Egyetemi Lapok“-ból napilap lesz, ám tömjek meg napi hírekkel, de jól jegyezzék meg, hogy ez most minden 10 napban megjelenő ifjusági lap, melynek *kizárólag és legtágabb értelemben a magyar ifjuság érdekeiért kell küzdenie*. Így van ez az előfizetési felhívásban, ezt ígérték, ezt teljesítsék is.

Mohácsy János.

Lapszemle.

Egyetemi Lapok. Az egyetemi kör elnöki székéből Váry Ortmann Albert a jelen félév elején megvált. A felkorbácsolt pártszenvedélyek, a késhegyig menő párttusák elcsendesítése után eltávozott arról a helyről, melyet annyi nemes becsvágygyal, lelkesedéssel, munkaszeretettel foglalt el. — Sokkal többet tett, sokkal több eredményt produkált: mintsem szótlanul, közönyösen fogadhatnók távozását. — Figyelemmel kísértük munkásságát, szemmel tartottuk elnöki működését, így elfogulatlanul, minden rokon- vagy ellenszenv nélkül nyíltan kimondhatjuk, hogy egyes apróbb tévedéseit (nincs ember hiba nélkül) sokszorosan kiegyenlítik alkotásai. Szerencsétlen korszakban jutott az elnökséghez s míg egyfelől pártjának érdekeit, elveit is szem előtt kellett tartania, másrészt mint egyetemi kör elnöknek reprezentálni kellett az egész magyar ifjuságot, küzdve az ellenpárt támadásai ellen.

Küzdött, dolgozott s végül békét hozott létre. Küzdött az ellenpárt fegyverei ellen, dolgozott hivatalához illő komolysággal, nemes lelkesedéssel, az ország figyelmét felhívta az ifjuság bajaira, propagandát csinált az egyetemi hallgatók érdekében, az ifjusági élet fellendítése érdekében tőle telhetőleg megtett mindent. Ha fegyvereit nem mindig helyesen választotta is meg, ha olykor-olykor helytelen elveket és eszméket védelmezett is, ezen hibáit jóvá teszi az, hogy a pes'i egyetemen ma a béke fehér lobogója leng. Becsülettel töltötte be hivatását, önérzettel vonulhat vissza az ifjusági élettől bár ez tudom, nemes lelkesedését ismerve, kissé fájó lesz.

A mily nemes hangú Ortmann búcsúszava annyira elitélendő, különös az a végszó, a melyet Gramling Kornél intéz Pakots Józsefhez, az új szerkesztőhöz. Ugy látszik, fáj a tisztelt exszer-

kesztő urnak, hogy szíve szép szerelmétől, az E. L.-tól el kell búcsúznia, hogy nem terjesztheti magasztos eszméit a „magyar diákság hivatalos lapjában.“ Fáj neki, hogy „*Üsd a zsidót*“ jelszó kiküszöböltette az egyetemi lapokból, fájdalmában keserűen fakad ki minden és mindenki ellen, keserűen kiáltva fel: *hogy hát neki tilva van elvei alapján küzdeni, mikor ez Magyarországon mindenkinek szabad?* És ő azt az elvet, a melyért lelkesül, a keresztyénség dicső elvének mondja. Nevetséges! Ha rajong a keresztyén eszméért, ha lelkesül az ideális dolgok iránt, hogy gyűlölhét, hogy útláthat egy fajt, egy törekvő, nagyrészt hazafias elemet, a keresztyéni szeretet szent nevében? Azért, a miért nemes ideálját gróf Zichy Nándort mindenki „utca-kőnek tekinti, melyet büntetlenül lehet bemocskolni“ ne keseredjék el Gramling úr, mert viszont nem keseredik el s nem ijed meg azért senki, hogy ő egy faj [*értse a zsidót*] túlszaporodásától, romlott erkölceitől félti imádott magyar fájának erkölceit.

E miatt a romlott faj miatt nem vesz el Magyarország, ez a romlott faj adott és ad olyan embereket a hazának, a kik megmutatják, hogy a miatt a gyűlölködő, irigy keresztyéni szeretet miatt is élni fog Magyarország, haladni, fejlődni fog a magyar kultúra, mert tehetségökhöz képest ők is hiv szolgái lesznek a nemzetnek, védelmezői szabadságának. A keresztyén ifjak ügyét pedig nagyon jól teszi, ha tovább nem szolgálja, mert higgye meg, az ilyen szolgálat nem ér annyit, mint az a papiros, a melyet a nemes eszmék terjesztéséért felhasznált.

De azt nagyon jól tette, hogy félévi zsidóútás után leszállt ama nemes piedestálról, melyről eddig intő szózatát hangoztatta, mert reméljük, hogy vele együtt az E. L.-tól is eltávozott az a szellem, melyet mint egy pártnak éltető elemét, a politikai életben tudomásul veszünk, de melynek ifjúsági életünkben való elterjedése ellen minden jól gondolkozó r. katolikus és protestáns ifjuval együtt vétőt kiáltunk! Azok a néppárti keresztyén eszmék pedig ne jussanak se be, se diadalra ifjúsági életünkben, és a keresztyéni elveket, keresztyéni szeretetet valló Gramling úr ne jöjjön többé olyan ellentétbe, mint most, a mikor a szeretet jelszava alatt hirdeti a gyűlöletet, a visszavonást. Mert nem bizonyítja be nekem, sem másnak, azt soha sem Gramling úr, sem eszményképe a nemes gróf, hogy a krisztusi tannal megegyezik az „*Üsd a zsidót*“ tana. —

Szerettem volna mindezeket el nem mondani, de kényszerített rá az a tudat, hogy a magyar ifjuság tekintélyes, igen tekintélyes része így gondolkodik. Mindezek után, mint a multkor, úgy most is kijelentem, hogy református vagyok, nehogy azt gondolja G. úr, hogy zsidó védi hitsorsosát.

Mohácsy János akadémiánk polgára is ragyogtatja cikkirői talentumát e számban. Első cikkére — melyben összehoz erdőt, mezőt, Zsoldost, Kolozsvárt, s a mely nem egyéb, mint az egyetemi lapoknak szánt fogadatlan prókátori dicshymnus, itt nem reflectálunk, — hogy miért, arra lapunk más helyén rátérünk, második cikkére pedig az a megjegyzésünk, hogy olyanokat ne mondjon, de különösen pedig ne írjon, a mi nem igaz. Mert az nem áll, hogy az angol egyetemi ifjuság képviselőt küld a parlamentbe. Ezt nem tette soha, s talán nem is fogja tenni, mert ezt csupán az angol egyetem tanárai teszik.

E szám különben az új választásokról is értesítést ad.

Kolozsvári Egyetemi Lapok. Kolozsváron nagyon lelkesednek a Diák-otthon-ért. Szép is az így elméletben, de nem ám tényleg. Különben sok nyomdafesték elfogy még addig, a mig akár cella, akár internátus, akár odú alakban létrejön az a Diák-otthon.

„Valami van a levegőben.....“ Már Kolozsváron is békétlenkednek. Lemondanak, leköszönnek, értekeznek, gyűléseznek stb. stb. — Nem jól van ez így sehogy sem. Kolozsvárnak jó példával kell elől járni s személyes természetű okoknak és érdekeknek elveket és eszményeket feláldozni nem szabad. Béke és hasznos munka, ez legyen mint eddig, továbbra is jelszavuk.

Dr. Márki Sándor ismert történész nagyérdekű cikke teszi becsessé a lap jelen számát. Ifjúsági lapban egy tudós tanár nagybecsű műve, ez jellemzi legjobban azt a szép viszonyt, mely Kolozsváron a tanárkar és ifjuság között van. Vajha mi is dicsekedhetnénk egyszer-másszor azzal, hogy professoraink cikkeit közöljük!

A kolozsvári laptárs különben nagy gondot fordít a szépirodalmi közleményekre, e számban ez e túlnyomó. Lehet, hogy a helyi viszonyok okozzák ezt, lehet, hogy szívesebben olvas a lap közönsége is szépirodalmi, mint az ifjúsági ügyeket tárgyaló cikkeket.

S. B.

Régen úgy hívták...

Régen úgy hívták, a falu legzebb lánya,
Nyalka szép legények bomoltak utána,
Most csak azt mondják rá, hervadozó rózsza,
Változott az idő, ki tehetne róla?

Százat megigézett s rövid a történet,
Egy legénybe hogy nem, ő is belitévedt,
Minden lány szívének ez a közös sorsa,
Szerették, szeretett, ki tehetne róla?

Haj de őszi köd ült a néma berekre,
Elvitték kedvesét messze idegenbe,
Ott a kis kert alján jöttek bucsuzóra,
Gerle párját vesztli, ki tehetne róla?

Elmult egy nap búban, mult és mult a másik,
Szép lány szeme könnytől mind ritkábban ázik,
Imre legény néha betér egy jó szóra,
Künn is tavaszodik, ki tehetne róla?

Hozhatsz már levelet bimbófakadáskor
Szerelem galambja idegen országból...
Szép lány félre teszi, mintha rossz hír volna,
Ilyen a szerelem, ki tehetne róla?

Mulik egy nap vigan, mulik rá a másik,
Szép lány szeme könnytől mind sűrűbben ázik,
Imre gondolt egyet, máshol a járója,
Ilyen a szerelem, ki tehetne róla?

...Kondul kong a harang, mért oly bus a szava?
Idegen országból kátona jött haza.
Csak reggel érkezett s estve koporsóba...
Ilyen a szerelem, ki tehetne róla?

Szép lány keresgéli a régi levelet,
Olvassa, olvassa, a könnye megered...
Temetőbe ballag, iszonyu vád nyomja,
Sáppad, sáppad egyre, ki tehetne róla?

Régen úgy hívták, a falu legszebb lánya,
Nyalka szép legények bomoltak utána,
Most csak azt mondják rá, hervadozó rózsza,
Változott az idő, ki tehetne róla?...

—a.

Bazsa rózsza, piros rózsza...

Csapó utcza, szép egy utca,
Ott a rózsám háza,
Piros rózsza, bazsa rózsza
Nyilik ablakába.

Ablak alatt a rózsafa,
Szakits róla lelkem,
Megcsókollak érte százszor
Egyetlen szerelmem.

Nem adhatok piros rózsát,
Mert most hamar hervad,
Inkább én is csókot adok,
Tartsd ide az ajkad.

Bazsa rózsza, piros rózsza
Csapodár a lelked,
Csókot adtál, csókot vettél, —
S másé a szerelmed.

Polgáry Gyula.

Levél Elzához.

(Szinház.)

Higyje el, mosolyogtam azon a levélen, melyet a napokban Rozetta álnév alatt kaptam Körösvölgyről. Mintha bizony az elferdített vonások ismeretlenné tehetnék előttem a levél bájos íróját, mintha félre tudna vezetni engem az a kedves ismeretlen, ki jó barátnője nevében dorgál meg multkori levelemért. Azt hiszi kedves Elza, hogy nem tudtam meg, ki tiltakozik az ön nevében az ilyen merényletek ellen, azt hiszi, nem láttam át, hogy maga haragszik apró titkainak elfecsegéséért? Sokkal jobban ismerem már vonásait, hogy a hanyatdült betűk félrevezethetnének! Ön haragszik, ön duzzog egy és más dolog miatt, s az a titokzatos jó barátnő, ki haragját velem tudatja, nem Margit, nem Ida, nem is Rozetta, hanemi Elza urhölgy, a körösvölgyi ifjuság zsarnoka (így mondja a joggyakornok), a februári bál előre megválasztott királynője.

Szótlan tenném le tollamat, s gyászba öltözök, ha az a levél elejétől fogva mindvégig megtartaná azt a tónt, melyből ártatlan fejemre a vádak egész seregét dörögteti. Zarándokolva mennék Kö-

rözsölgyre bűnbocsánatért, ha tudnám, hogy komolyan neheztel; de az az utolsó két sor, a melyet Rozetta, barátnője nevében engesztelés képen befejezésül irt, megvigasztal s mosolyra kényszerít. No lám, mégsem haragszik annyira Rozetta kedves barátnője, hiszen a végszavakban kijelenti, „hogy Elza szívesen veszi Δ -s úr leveleit, ha nem személyeskedik, ha tárgyilagosan ír, ha titkokat nem fecseg ki, mert tényleg nagyon érdekli őt minden debreczeni hír, a színház különösen, mert egynehány ismerőse is van a debreceni társulatban, kiknek sikeréről örömmel értesül.”

Kössünk hát békét, vagy ha jobbnak találja, fegyverszünetet, ennek pedig első hírnöke legyen e levél, melyben igyekezem komolyan, tárgyilagosan tudatni a hét színházi eseményeit.

Február 2-án került színre a genialis spanyol író Echegaray „Folt, a mely tisztít” című drámája. A debreceni, különben is műpártoló közönség érdeklődését rendkívül felkeltette az a fenomenális siker, melyet Márkus Emilia aratott e dráma Matilde szerepében. A vérmes várakozást teljes mértékben kielégítette az előadás. A nagy spanyol költő e darabja is a világ rágalmazó, a tiszta becsületet beszennyező nyelvvel foglalkozik, mely egy ártatlan, nemes szívű leány becsületét, jóhírét sujtja a porba. Az idealis lelkű Fernandót forrón szerető Matilde hasztalan igyekszik a galád váddal szembeszállni, azt megdönteni, hasztalan sikoltja kétségbeesetten ártatlanságát, hasztalan vergődik, küzd: a Don Lorenzo vádja hitelre talál, Matilde boldogsága romba dől, Fernandó, az imádott kedves, eltaszítja magától, a kétségbeesés az örület örvényébe dobva a leányt. Már ügylátszik, hogy Matilde vetélytársa Enriqueta, a kit Lorenzó vádjának érne kellene, a ki tulajdonképen Julió bűnös szeretője, diadalmaskodik Matilde felett, Fernandót tettetett ártatlanságával bűvkörébe vonja, a mikor Matilde tisztázva magát, leszurja Enriquetát. Gyilkos lesz, tragikuma, erkölcsi bukása beáll s a földi hatalom büntetésétől is csak Fernandó menti meg. Sötét a kép, a mely elénk tárul, sötét a keret is, melyben foglalva van. Az ártatlan elbukik, tragikuma beáll, boldogságát hiába akarja egy tördöfés árán visszaszerezni, a vér, a folt, mely ő szerinte tisztít, csak mélyebben buktatja el, csak boldogtalanabbá teszi.

Azt mondják, kedves Elza, hogy ez a darab sorstragoedia. (Hogy ez mi, azt már maga jobban

tudja mint én.) Lehet, hogy hasonlít a sorstragoediához, de Matild tragikuma inkább tiszta, mint sorsokoza. Ha látta volna különben az előadást, nem igen törné a fejét a tragikum minémisége felett, hanem elismerésének adna kifejezést. Halmi Margit, a szintársulat nagytehetségű tagja, Enriqueta szerepében tehetségét, tudását, művészi alakitó képességét teljesen kimutatta. A darab nagy sikerében kiváló része van. Fáy Flóra megrázó drámai erővel alakította a darab főszerepét, tehetségének új fényes tanujelét adta, ily fiatal színésznőtől hívebb, jobb alakítást nem is várhatunk.

De ezt az előadást megelőzőleg is volt két pompás estéje a közönségnek. Jókai „Fekete gyémánja”-i és Durand és Durand került színre. Az elsőben Komjáthy jeleskedett Berend Iván szerepében s Halmi Margit bájolta el a közönséget kedves játékaival; — Durand és Durandban pedig Szathmáry Árpád mutatott be egy olyan alakot, melynek párja nincs. Egy nagyzó, majd felsült vidéki földbirtokost játszott páratlan művészettel. Kiss Irén pedig a túlfinom, pedans, őseire sokatadó de-la Tourelné alakította pompásan.

Láthatja ebből, hogy a műsor változatos. Ha pedig hozzá vesszük azt a négy Komáromy-estét, mely egymásután folyt le, minden tekintetben kifogástalannak mondható. — A „Libapásztor”-ban mint Fanchett, „Ninette”-ben mint Diána csodálattá Komáromy Mariska tiszta csengő hangját, melynek, örömmel mondhatom, a három hétig tartó betegség mit sem ártott. Csak olyan csengő, csak olyan tiszta most is, mint régen; játéka — talán azért is, mert már rég nem láttuk — kedvesebb, elragadóbb. Operette, népszínmű, az neki mindegy, egyikben jobb mint a másikban. Vasárnap például „Az igmándi kispap” című népszínműben mint Esztiike, kedves kis falusi leányka volt, dalait újra meg újra kellett énekelnie. A címszerepet Tanay játszotta sok érzéssel, minden túlzás nélkül.

A negyedik Komáromy-est ismét nem telt, hanem zsufolt házat hozott össze. Igaz, hogy ekkor egy másik vendég, Sebessi Vilmos is játszott („A cornevillei harangok” Gáspár apója szerepében) de a siker oroszlánrésze Komáromy volt. Azt azonban említés nélkül nem hagyom, hogy Serfőzy Zseni — Germain — szerepében nagy haladásról tett bizonyosságot. Kedvesen, ügyesen játszott, szépen énekelt, és — természetesen — sok tapsot is kapott!

Nagy fáradtságba került, de nem tértem el tárgyamtól soha. Hűségesen referáltam egy hét színházi eseményeiről, ép úgy, mint a hogy óhajtottam Nem sziporkáztattam élceimet (úgyis rosszak) szerte-szét, nem személyeskedtem, a kedvező alkalmat nem használtam fel apróbb titkai kifecsegsére, szem előtt tartva szigorú parancsát. Most már úgy-e meg fog bocsátani, nem fog továbbharagudni és saját, nem Rozetta neve alatt küldi el bocsánatot hirdető levelét az ön

△—**sjának,**

Egyről-másról.

Csendes a kollegium tájéka. A folyosók, hol máskor nyüzsg, pezseg az élet, a lépcsők, hol különben, 3—4-esével ugrálva át a fokokat, szökdösik az ifjuság, hol előadásra, hol előadásról, az udvar, a termék, a kollegium előtti tér: mind üresek, elhagyottak. Egy-két bus hazafi ödöng az elárvult alma mater környékén, olyan elgondolkozott, töprengő arccal, mintha nem ezen a világon járna.

Csend mindenütt...

Ugyan hát hova lett az arany ifjuság, hová lett az élettéljes zsibongás, a járás-keles, vig beszéd? Különös kérdés! Hát elment pihenni a *zajos*, colloquiosus idők után. Hisz ez természetes. Szóbeszéd járja, hogy a tanárok gondoskodtak róla, hogy megtanulják az igazságot keresni, hogy megismerjék a jogrend fentartásának titkait, hogy öntudatra ébredjen a minden szépért, nemesért lelkesülő ifju, mint kell majd neki azt a sok szép tudományt, sok gyönyörű elvet, mit ez iskolától vett kölcsön, érvényesítenie ideális célok elérésére.

Az elmélet mellé kapott egy kis leckét is in praxi.

Most aztán a jól megérdemelt nyugalomát élvezi a fiatalság. Elmélkedik a tapasztaltak felett. Megemészteni próbálja, a mit beadtak neki. Csak aztán valami baja ne legyen tőle... a forró ételtől...

Dejszen kedves ifjuság, te csak tanulj és bizzál, a termetedet pedig ne rontsd avval, hogy az igazságot untalan keresed. Ritkaság az a földön s nagyon drága! Nem érdemes azért annyi árt adni, még ha meg volna is az nektek, mit érte kérnek: bátorság, meggyőződés, egyenesség.

Hiszen olyan remekül meg lehetünk mi így is, nem látjátok?

*

Magában az ifjuságban is vannak azonban olyan *határozott* jellemek, melyeket mindenkor példányképpül állithatni magunk elé. Nézzük csak az egyiket. Ő szereti az ifjuságot is, meg az igazságot is egymás *mellett*. Hát az ifjuság igazságát?...

— Mit csináljunk? — kérdi az egyik.

— Ne hagyd magad Schlesinger! — feleli határozottan s nagyot iszik rá.

— Mit csináljunk, kérdi a másik.

— Üssed őket Nagyságos Uram! Üssed, birja az! Mért nem szóltott előbb Nagyságod nekem! feleli még határozottabban s még nagyobb parolázik rá.

Lám csak, ez a bölcs dolog. Add meg a császárnak, a mi a császáré, add meg a népnek, a mi a népé. Az eszme nem is új, már Krisztus urunk megmondotta. Ime a jó keresztyén s egyuttal a modern korszellem képviselője! Egyiknek segít a tüzet szítani, másiknak ugyanazt oltani.

— Ne hagyd Schlesi...!

— Miért nem szóltott előbb Nagyságod.....?!

Ah a boldog ifju! Milyen okos, milyen ügyes, milyen jó keresztyén! S milyen határozott vonások ezek ő benne. Meg is érdemli, ha mindkettő huzza a szekerét.

* *

Hát a másik?

Kérdezhetjük méltán: „Melyik dicsőbb, melyik nagyobb!?”

Ez utóbbi talán — ha nem is nagyobb — de mindenesetre dicsőbb.

Hiszen ő a védelmezője a nemes ifjuságnak, midőn azt sértegetik, igaztalanul bántják, rágal-mazzák!

Szegény ifjuság!

Értsd meg, hogy te ott voltál azon az odiosus ünnepélyen! Hát nem? Igaz hogy nem diszmagyarban, de hát a védő igaz hazafi keble azért nem sajog. A fődolog az, hogy ott volt az ifjuság csoportokban, elszórva.

A ki az ellenkező miatt vádolja az ifjuságot, azt csak feltűnési viszketeg, cikkirási vágy bántja, a mely hibától teljesen ment a védő prókátor (ne kérdezzük: ki fogadta meg) mert különben azt is elmondta volna, hogy ő nagyon sokszor duplán lát. (Mikor nem is volna rá szükség.) Nevezetesen ő a komédiából nézte távcsövön az ünnepélyt s egyik fülével telefonon hallgatta mi történik ott. És látta és hallotta, hogy az ifjuság ott volt csoportokban elszórva. Látta ugyan őket ott a komédiás sátrak

közt is csoportosan..... Hogy lehet az? Csak úgy, hogy ő két ember. Hát ez megint micsoda bolond beszéd? Dehogy, sőt nagyon is okos beszéd, mindjárt megértjük.

Tehát ő (az ifjuság nagyreményű pártfogója) úgy szokott tenni, hogy a tükör elé áll s az ott feltűnő képmásaitól külön választja magát s tanácsot tart vele. „Te Jancsi, irsz az Egyetemi Lapokba, én János pedig irok a „Debreceni Főiskolai Lapokba.“ Akkor aztán leül Jancsi az asztal mellé és ír az E. L.-ba. Azt, szegényt és az Egyetemi kört felszabadítja az ostrom alól sagyonbunkózza ifj. Zsoldos Benőt. Akkor feláll Jancsi az asztaltól, de leül ugyanoda János és ír a D. F. L.-ba. Itt meg viszont előbbi védencét üti fejbe hatalmas cikkének dorongjával s aztán... mint a ki dolgát jól végezte, megy banquetten rendezni. Ime tehát hiszik már, hogy kegyelmes pátrónusunk két ember. Ha még most sem hiszik, vegyék elő az Egyetemi Lapok 1898 február 1-i számát, meg a mi lapunk jelen számát, akkor megbizonyosodnak felőle.

Ebből érthető, hogy az ifjúságot védő angyalunk a komédiában is, meg az ünnepélyen is látta mert fél szeme és fél füle (= Jancsi) a komédiát élvezte, a másik szeme meg füle (= János) az ünnepélyt kísérte figyelemmel. Különben hivatalos uton is elismertette róla, hogy „nagyon ügyes ember.“ Különben Jancsi és János az Egyetemi Lapok ugyanazon számában egyesülve is megjelen, s nem kevesebb belátással, mint tudományyal szól a csontjaiból való csontokhoz, kiknek szívéből nem halt még ki az ifju tűz és lelkesedés, hogy az angol ifjuság példájára mi is küldjünk képviselőt a parlamentbe. Igazán kár Jancsi János urtól, hogy az angol ifjúságot valamely angol ifjúsági lapban fel nem szólítja, hogy az meg a magyar ifjuság példájára küldjön képviselőt a parlamentbe. — Vagy még jobb lenne, ha Jancsi oda hatna, hogy a magyar ifjuság az angol parlamentbe küldene képviselőt egy kis alkotmányosságot tanulni, János pedig kieszközölné, hogy az angol ifjuság küldjön a magyar parlamentbe képviselőt egy kis képviselő választási rendszert tanulni.

* *

De azért csak tovább, tovább XIX. század. Lesz vége a te utadnak is. Lesznek nagy jellemeink, kik vezérelnék ez uton. Mily kár, hogy ezek nem élhetnek örökké! (?) □

Vegyes közlemények.

A Domokos ünnepély, melynek nagy fontosságával lapunk más helyén foglalkozunk, február 19-én d. u. 4 órakor tartatik meg a főiskola disztermében. Az ünnepély programja a következő: Hymnus, éneklí a főiskolai énekkar. Megnyitó beszéd, tartja dr. Kérészy Zoltán jogtanár. Emlékbeszéd, tartja Balogh Béla 4. jh., a jogász önképzőkör elnöke. A magyar tannyelv behozatala s a jogakadémia kezdete száz éves ferdulójára alkalmi verset ír lapunk szerkesztője Kun Béla, melyet elszaval Sipos Béla. Konrád Ernő novellaszerű dolgozatot olvas föl, mely markans vonásokkal nyul be Domokos korának küzdelmeibe. Záróbeszédet mond Korsós Zoltán, a jogász önképzőkör főjegyzője s az ünnepélyt a főiskolai énekkar a Szózat előadásával rekeszti be.

Mint értesülünk, Eperjesen legközelebb ifjúsági lap indul meg „Kollegiumi Lapok“ címen. Ujabb bizonyossága lesz ez az eperjesi virágzó ifjúsági életnek, melynek már az idén annyi tanujelével találkoztunk. Üdvözljük kisiny körünkben az új szövetségest.

A múlt számunkban említett „Torma“ című élelapon szerkesztőjét e helyen is kiemeljük a titokzatosság homályából. László Gyula joghallgató, ki tanulmányait jeles sikerrel végzi a „Debreceni Hirlap“ ügyes tollu munkatársa, ismert „Tukó“-ja az, ki e nagy vállalkozásba belefogott. — Mellette a munkatársak egész serege áll, a kik szívvel-lélekkel, jó és rossz viccekkel támogatják a derék uttorót. A lap első száma már február 15-én megjelenik. Először havonként egyszer, majd ha az anyagiak kedvezően alakulnak, többször is meg fogja kacagtatni olvasó közönségét. Előfizetési ára egy évre 1 frt 50 kr.

Az akadémiai vivőkörben a vivő órák megkezdődtek. A buzgó mester Keresztesi Kiss József mindent megtesz, hogy sikeres eredményt produkálhasson. Jelentkezéseket még elfogad a kör vezetősége naponként d. u. fél hat órától fél hét óráig a collegiumi fizikai teremben.

A debreceni akadémia polgárságának március 15-ikének törvénybe iktatását kérő felirata a képviselőház február 5-iki gyűlésén került a kérvényi bizottságtól a ház elé. Molnár Béla, a kérvényi bizottság előadója a miniszterelnöknek javasolta kiadatni. Thaly Kálmán, városunk szeretve tisztelt képviselője, mint megígérte, felemelte szavát kérvényünk mellett, gyenge szózatunknak tekintélyt adott. Köszönettel vettük fellépését, iránta való tiszteletünk, szeretetünk ezzel csak fokozódott, nagyobbodott. Adja Isten, hogy a magyar képviselőház teljesítve kérésünket, március idusát szent nappá avassa, s ha ez a vágy testet ölt, akkor is a lánglelkű hazafinak, kérelmünk lelkes szószólójának koszoruja szaporodik egy új levéllel.

Akadémiánkon a II-ik félév február 14-én kezdődik. (Az ünnepélyes megnyitás február 9-én volt, a mikor a múlt évi pályázatok eredményét kihirdették, s a jövő évi új tételeket kitűzték.) A leckeönyvek 11, 12, 13-án iratnak alá. A pót- és javító párbeszédi vizsgák március 9-én lesznek.

A budapesti egyetemi körben félévig vívott pártharc után beállt a csend. Hosszas tárgyalás után egyességre lepett az uralmon levő párt a reformpárttal, új tisztikart választván az egyesség értelmében, mely a következő-

képen alakult meg: Elnök: Tóth Ödön, alelnök: Komáromy Zoltán, főtitkár: Starasolszky Lipót, II. titkár: Prossnitz Leo, főpénztáros: ifj. Weisz Konrád, ellenőr: Zsendovits József, főjegyző: Matlaskovszky István, II. jegyző: Wagner Ede, I. háznagy: Bibó István, II. háznagy: Zsembery István, főkönyvtáros: Román István, könyvtárosok: Kun Antal és Schmereka Ferenc, matiné elnök: Rapaics Rudolf, vitaelnök: Sz. Tóth Kálmán, felelős szerkesztő: Pakots József, főmunkatárs: Boér Jenő, kiadóhivatali főnök: Vueskó Mihály. — Megalakult tehát a két párt együttes bizottsága és tisztikara. Mi sem áll utjában a békés együttműködésnek. Mindkét párt válogatottjai együtt vannak. Buzgó munkával gyönyörű eredményeket érhetnek el. Legyen előttük állandóan az ifjuság nagy érdeke, melynek ők szószólói s nem muljon el a párt zajgó szava, a személyeskedés és a gyűlölség. Magasabb érdekek követelik a békés együttműködést. Tűnjék el a bizottságban a pártkülönbség s minden működésnél az odavaló emberek járjanak elől. Együtt, közös erővel, nyílt szívet, férfiasan végezni mindent, csak így érhet el eredményeket az új tisztikar, az új bizottság. Sok szerencsét kívánunk működéséhez.

Az akadémiai gyorsírás-tanfolyamon az órák f. hó 11-én kezdődnek s attól kezdve, minden kedden és pénteken d. u. 2—3-ig az I. számú teremben fognak megtartatni.

Az egyetemi körnek a márciusi nagy ünnepet előkészítő bizottsága akadémiaihoz egy felhívást, az Egyetemi kör elnöke pedig az Olvasó egyesület elnökéhez egy levelet intézett, mely mindkettő a márciusi nagy napok minél szélesebb körben való megülésére vonatkozik. Ugy a levelet, mint a felhívást itt közöljük:

Kedves Barátunk!

Mellékelve küldjük az országos diák-kongresszus előkészítő bizottságának felhívását. Felkérünk, hogy ezen ügyben minél előbb bizottsági ülést hívjal össze, hogy észrevételeiteket és megjegyzéseiteket a budapesti központtal haladéktalanul közölhessétek. — A teendőknek veletek való megbeszélésére különben az „Egyetemi Kör“ bizottsága Wolfner Pál bizottsági tagot bízta meg, ki f. hó 15-én este 10 óra 16 perckor érkezik hozzátok.

Baráti üdvözléssel

az „Egyetemi Kör“ bizottsága
nevében:

Tóth Ödön,
e. i. elnök.

Kedves barátaink!

Fölösleges volna a hangzatos phrasisok, a szóvirágok köntösébe öltöztetni felhívásunkat, hiszen mind egyiteknek megdobban szíve, ha eszébe jut a nagy nap március idusa.

E napnak ötvenedik évfordulóját ünnepeljük néhány hét múlva. Ünnepli majd az egész ország, ünnepli

főleg az ifjuság. Mert ez a nap a mi napunk. Az ifjuságé És a mint egykor egy e g y s é g e s magyar ifjuságot talált rügyfakasztó március idusa, egy e g y s é g e s magyar ifjuság ünnepelje meg most dicső emlékét.

Március 13-án, 14-én és 15-én lesz Budapesten az országos diákkongresszus, melyen az egész magyar ifjuság képviselői együtt fogják leróni a kegyelet és hazafiui lelkesedés szent adóját.

Néhány nap múlva kezetekben lesz a pesti központ részletes tervezete a kongresszusra és március tizenötödikére vonatkozólag.

Addig is készüljete, hogy a mi nagy napunk mindnyájatokat készen találjon.

Az előkészítő bizottság.

Véleményünk szerint csakugyan helyén való lesz Wolfner Pál ur itt időzése alatt ifjusági gyűlést tartani, hogy a debreceniek terveiről tájékozva legyen a központ is

Egyik helybeli lap, a „Debreceni Hirlap“ a budapesti „Egyetemi Lapok“-ból átvette ama cikket, melyet Mohácsy János kollegánk, vagy mint a „Hirlap“ mondja, a „debreceni Lecher“ az egyetemi polgárok országgyűlésben való képviseltetéséről irt. Csak elismeréssel tartozunk a „Hirlap“-nak, mint a napi sajtó egyik organumának, hogy Mohácsy ur téves információkon alapuló kiyehetetlen indítványát egy kissé megszéllőztette a cikk elé irt észrevételben, a szerzőnek pedig az új babérlevélhez gratulálunk.

Szerkesztői üzenetek.

A lapnak csak egyik felére tessék írni.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Jankó. (Grosswardein.) A tárcát megkaptuk, köszönjük. Ledorongoló levelem elakadt Kabánál a hófúvásban, de ha eltisztítják a havat, hát akkor menni fog.

B. K. Helyben. Boesánat az eddigi meghiusult találkozási tervekért. Most már biztosan megtalál naponként 2 óraker lakáson, Kismester-utca 1439. sz. alatt.

Gh. Verse nem közölhető már csak a második szakulságos nyíltszívűsége miatt sem. Ime:

„— Kis kunyhóm ajtajánál állva,
Nem éhezve, de mégis fázva,
Csodálom a vihart!
Tán Juliámnak emlékére,
Kinek két éve hulla vére,
Jöve a zivatar?“

J. Z. Angyalos. Semmi ujság — üdvözlét!

F. I. Igló. Tárt karokkal várjuk. Kellémes időtöltést ott fenn a hegyek között! László Gy. meg azt izeni, elébb legyen alap, azután lesz lap.

Etienne. Kolozsvár. Kérését legnagyobb sajnálatunkra teljesíteni vagyunk kénytelenek, ugyanis versét besoroztuk a „nem közölhetők“ rovatába.